PART TWO
DRAUGAS
Saturday, August 12, 1961

MOKSLAS ☆ MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS
DRAUGAS
Šeštadienis, 1961 m. rugpiūčio 12 d.

Vieniši Medžiai knygų miške

D. BRAZYTĖ-BINDOKIENĖ, Chicago, Ill.

Prieš keletą mėnesių Chicagos ekranuose buvo rodomas filmas, kuriame jauno išradėjo sukurta mašina galėjo peržengti laiko ribas ir perkelti jį į bet kuriuos metus ar amžius. Literatūroje taip pat dažnai sutinkami veikalai apie ateities gyvenimą, nors jų autoriai paprastai vengia duoti tikslias įvykių datas, arba nustumia jas pora tūkstančių metų į priekį Jules Verne pavyzdžiu. Panašios rūšies filmai ar knygos visuomet turi didelį pasisekimą, nes ateitį supanti nežinomybės uždanga per amžius dilgino žmonių smalsumą.

Tačiau naujasis Aloyzo Barono romanas kalba apie įvykius tiesiog ranka pasiekiamoj ateityj ir drąsiai, net pirmame puslapyje, meta skaitytojui įvykių datą — 1970 metai! Gal kai kam atrodytų per daug rizikinga vaizduoti laisvą Lietuvą už keletos metų, kai pasaulio tironų vežimai rieda tokiu tvirtu pastovių keliu, net nemanydami išslisti iš vėžių. Tačiau autoriui nukėlus romano veiksmą dar pora dešimtmečių į priekį, pagrindinis jo veikėjas Vytautas Bruknys būtų persenas, grįžęs namo, degti tais troškimais ir aistromis, kuriomis jis taip gyvai liepsnoja knygos puslapiuose.

Baronas nesigilina į tai, kokiu stebuklu Lietuva vėl tapo laisva. Jis vos vienu kitu sakiniu užsimena, kad bolševikas nugalėtas ir pavergtosios tautos atgavę nepriklausomybę. Autoriui rūpi tik, kovojusiųjų savo žemėje, kentėjusių Sibiro tremtį ir grįžusiųjų iš laisvojo užsienio tautos vaikų, susitikusių po ketverčio šimto metų, problemos.

Charakterių galerija

Tie, kurie vergiją vilko tėvynėje, kaip senasis klebonas, dabar vėl atgavęs savo teises ir porą kambarėlių klebonijoje, arba Gulbinų dvaro užvaizdas Antanas, truputį pavargę kovoje, truputį su nepasitikėjimu stebi naujai beatsikuriantį kraštą, tačiau pasiruošę visur padėti savo ilgų metų patirtimi. Tie, kurie kentėjo Sibiro tremties siaubą, ryškiai atstovaujami Bruknio pusbrolio Juozo Uogintо, yra pasiryžę kuo greičiau panaikinti krašte visus bolševikų pėdsakus, atsiskaityti už kiekvieną iškentėtą valandą, kiekvieną nekaltai išlietą kraujo lašą. Iš Amerikos grįžtančius atstovauja Gulbinų dvaro savininko sūnus, šiek tiek gero gyvenimo išlepintas, kupinas gražiausių norų ir pasiryžimų. Kiekvienas jų jaučiasi esąs vertas pirmenybės už savo pergyventus skausmus, kiekvienas nori atsiimti sau priklausančios skolos dalį. Visa, Barono vaizduojamoji tauta, norėtų viena diena atitaisyti dvidešimt penkerių metų skriaudas, kuo greičiau bei turtingiau pradėti naują, nerūpestingą gyvenimą.

Grįžusius iš Amerikos ir Vyšnios Viršūnėlė

Romanas pradedamas Vyto Bruknio sugrįžimu į tėvo dvarą — Gulbinus, dabar paverstą kolchozu Dvidešimt penkerius metus dirbęs fabrikuose ir spaudęs pinigus tik su viena viltimi — grįžti tevynėn ir atkurti pavyzdinį ūkį, apie kurį svajojo dar jaunas, žemės ūkio akademiją, baigęs. Bruknys parsiveža namo truputį naivų idealizmą, daugybę planų ir pasitikėjimą visagalinčiu doleriu. Šalia ūkio atstatymo, širdyje tebenešioja jaunystėje mylėtos Elenos, Vyšnios Viršūnėlė vadintos, paveikslą. Jis apie ją galvojo visus tuos metus Amerikoje, dėl jos, gal būt, nevedęs liko. Žinoma, tas atminimas nekliudė jam pažinti moteris "Skaisčias, ištekėjusias ir išsiskyrusias ir dar kitokias" (psl. 7). Bet Elena nedaug tepanaši į prisiminimų Vyšnios Viršūnėlę. Ji ištekėjusi už buvusio komiteto pirmininko komunisto Valnio, tiesa,

D. Brazytė-Bindokienė

prievartos stumiama, ir augina dailią dukterį Lakštuonę. Pamatęs savo Vyšnios Viršūnėlę virtusią kresna, aptukusia, žilstelėjusia moterėle, Bruknys mielai palieka ją gyventi su Valniu, o pats tuoj dėmesį nukreipia į dukterį, kuri yra dvidešimties metų ir ne tik primena, bet vėl užkuria pagyvenusio viengungio širdyje jaunystės troškimus. Lakštuonė taip pat netrunka susižavėti nauju amerikietišku automobiliu ir Bruknio doleriais.

Piktžolės visos gražios...

Romano personažų tarpe ryškiai iškyla buvęs komiteto pirmininkas Valnys — Elenos vyras, kurį Bruknys padeda išlaisvinti iš kalėjimo. Tai visiškai ant komunistinio kurpalio perdirbta asmenybė. Per dvidešimt penkerius metus jis ne tik spėjęs išmokti visą bolševikišką doktriną, bet ja giliai įsitikinęs, virtęs tikru jos apaštalu. Beskaitant, nejučiomis peršasi mintis, kad tokių Valnių, grįžus Lietuvon, tektų susitikti nemažai. Tačiau Baronas kalba apie jį su savotišku pasigėrėjimu, nors jis ir yra tautos piktžolė, bet turi tvirtus įsitikinimus ir už juos nebijo kovoti. "Piktžolės visos gražios. Rožės, svėrės ir rugiagėlės" (pusl. 100).

"Tu gyvenai, o mes mirėm"

Stiprus yra Juozas Uogintas, kalėjęs Sibiro ištremime, o dabar tapęs valsčiaus viršaičiu. Jo dėdė, Bruknio tėvas, ir brolis žuvo nuo bolševikiškos rankos, Valniui įskundus. Dėl to Uogintas perpildytas kerštu, pasiryžęs pats vienas, jeigu reikės valyti kraštą nuo visokių užsilikusių komunistiškų piktžolių. Savo pusėn mėgina patraukti ir Bruknį su klebonu, kurie pasiruošę viską atleisti, užmiršti, kurti naują gyvenimą. Kažkodėl Bruknio atleidimo teorija neatrodo tiek krikščioniška, kiek patogi. Jis, rodos, pasiruošęs viską paaukoti, kad tik ramiai galėtų vykdyti savo planus, rūpintis mažu savo pasauliu. Gal dėl to, kad gyvendamas laisvoje šalyje nejuto tokių aštrių bolševiko nagų savo nugaroje. "Tu gyvenai, o mes mirėm. Tu nebesupranti" — sako Bruknių Uogintas (psl. 103).

Įdomiai pavaizduotas atsikūrimo chaosas

Mes tegalime spėlioti, kas įvyktų, jeigu Lietuvą staiga atgautų laisvę. Tačiau autoriui, atvaizduoti tą atsikūrimo chaosą, pavyko labai įdomiai. Jis mokėjo įsijausti į minios dvasią. Ypač tai aiškiai iškyla, kai Bruknys, norėdamas buvusiems kolchozininkams paaiškinti savo planus, sušaukia susirinkimą. Įsiaudrinusios minios nusiteikime atsispindi visas žmonių godumas, nepasitikėjimas vienas antru, neapsakomas turto — nuosavybės troškimas, nors bolševikai visą ketvirtį šimto metų mėgino jį užmušti. Kiekvienas nori kuo daugiau sau nugriebti: greičiau, patogiau ir turtingiau įsikurti. Neveltui taip dažnai peršasi Brukniui noras bėgti atgal Amerikon palikus visą tą maišatį, skaityti laikraščius iš Lietuvos, vėl ilgėtis iš tolo, paaukoti vieną kitą šimtinę atsikuriančios tėvynės fondui.

Romanas, vertas plataus dėmesio

Kuklios išvaizdos knygelėje, slypi romanas, vertas plataus skaitytojų dėmesio. Barono pasirinkta tema yra visiškai nauja mūsų literatūroje, bet jo aprašomi įvykiai opūs ir įdomus kiekvienam išeiviui. Tai daugiau negu rašytojo fantazijos sukurti vaizdai. Kiekvienas juos perskaitęs įžvelgs tikrovę, nors gal ne visuomet ir ne visiems malonią. Autoriaus sakiniai trumpi, drąsus, gal kiek kapoti, romano veiksmą vysto sklandžiai, vientisai. Net veikėjai nesileidžia į per daug ilgas filosofijas, nors kai kur dialogai skamba dirbtinokai, tarsi romano žmonės kartotų mintinai išmoktus žodžius.

Aloyzas Baronas

Puošnus stilius

Barono stilius puošnus, jo palyginimai kartais stebiną kartais nevisai įtikinantys, bet už tai nauji ir originalūs. Pvz. Barono vėjas yra: storas, inteligentiškas šešeliuotas, graudus... Ir "Elenos rankos kaip laurai, jas kaip vainiką uždėdavo ant kaklo"... (psl. 6). Tačiau autorius mėgsta tuos pačius žodžius ir toj pačioj formoj vartoti keliuose sakiniuose iš eilės, arba kartais nerūpestingai nusviedžia šalin gramatikos taisykles. Aloyzas Baronas yra darbingiausias mūsų jaunesniųjų rašytojų tarpe ir jo knygos susilaukia užtarnauto pasisekimo. Dėl to jam, kartu ir kiekvienam rašančiajam išeivijoje, tenka ypatinga atsakomybė vartoti tik gryną tikslią ir taisyklingą lietuvių kalbą. Kiekviena knyga, ypač jaunimo rankose, yra tarsi lietuviškas vadovėlis ir nuo jos kalbos tikslumo priklausys ne tik mūsų ateities kartų rašomoji, bet ir žodinė kalba.

Šis Barono romanas pasižymi dar ir tuo, kad pavergtosios Lietuvos laikraščiai nepagailėjo jam, ir kartu jo autoriui, aštrios kritikos. Laisvosios tėvynės atkūrimas ir dar tokioj netolimoj ateityje, yra aštrus balkis bolševizmo akyje. Gal jie bijo, kad Baronas nebūtų blogu pranašu lyg tas skulptorius netyčia kapų paminkle iškalęs savo klijento mirties datą?

Poezija iš Lietuvos

KELIAI

Keliai, keleliai. Tiesūs ir vingiuoti —
Praeina miestus, kaimus ir laukus;
Visais gali, kiek tinkamas vėžlioti,
Jei tavo būdas geras ir jaukus...

Prieisi sočią kūdrą — ajaruotą,
Dumblais ir karpiais kvepiančią skaniai —
Panersi galvą didelę, plaukuotą
Ir tapsi purvo žuvimi lengvai!

Gali surasti raistą šiltą, mielą,
Prikoštą saulės putų, su garais
Ir lepint kūną su varlėm per dieną,
Ar odę džiaugsmui kurti vakarais...

Uždusti tau dumblais — pavojus mažas,
Nes tavo žiaunos — maigytos gerai:
O tavo būdas — ne ežys, ne ražas,
Vingiuok, tat uodega, kaip ajarai...

Bet man šlykštu keliauti tais keleliais
Ir pelkę arti nosimi sava —
Ropot prieš saują aukso — keliais, —
Kada plentų dar tikisi galva!

PAVASARIS IŠ SAPNO KYLA

Žiema sulysus jau už vartų merdi —
Ištižusi ir purvina žiema;
Kasdieną čiulpia jos ledinę širdį
Senelė saulė su visa šeima.

Naktim mėnuliai spokso ilganosiai,
Vis šalčio širdį guosdami šalčiu —
Kad nesidžiaugtų slyvmedžiai ir uosiai
Anksti ateinančiu žaliu svečiu.

Bet uosiai, ąžuolai iš mūsų šilo
Galingai šaukia klevui palaukės —
Ir liepai šimtametei, plauko žilo,
Prie žemės neišsenkančios krūties,

Kad jau pavasaris iš sapno kyla
Priglausti žemę prie karštos širdies.

Red. pastaba. Šie eilėraščiai slaptu keliu gauti iš Lietuvos.

• **Kun. dr. R. Jančauskas,** dėstąs Lojolos universitete Chicagoje, metams nuo paskaitų atleistas, kad galėtų visą savo laiką pašvęsti rašomai knygai iš ekonomikos, statistikos skyriaus Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos suvažiavime Chicagoje (rugs. 1-3 dienomis). dr. Jančauskas kalbės apie tautinės kultūros galimumus JAV mokykloje.

• **50 m. nuo Tomo Senkausko mirties** sueis pirmadienį. Mirė Pajevonyje, sulaukęs 85 m. amžiaus. Buvo 1863 m. sukilimo dalyvis. Ištrėmime ir grįžęs rašė lietuviškus eilėraščius ("Tarpu Virbaliaus ir tarpu Vištyčio") "Daina apie Pajevonį" ir kt.

• **Pr. Gaidamavičiaus** Putname, Conn. spausdinama knyga yra pavadinta "Didysis nerimas". Jos antrinė antraštė: "Žvilgsnis ieškančion žmogaus širdin". Knygoje nagrinėjamas idėjinis — religinis žmogaus ieškojimas, kuris daugeliui tampa tikra dvasios drama, randančia atomazgą Dievo radime arba užlūžtančia Jo praradime. Panaudota gyvenimiški faktai, ieškotojų ir konvertitų išpažinimai, literatūriniai asmenys. Knyga turėtų pasirodyt su vasaros pabaiga. Aplanką yra nupiešęs dail. V. K. Jonynas.

• **Dail. Antanas Rūkštelė** pakviestas suruošti savo kūrinių parodą Baltimorėje. Paroda įvyks lapkričio mėnesį. Parodos surengimu rūpinasi kultūrininkas Kazys Pažemėnas. Vėliau parodą numatoma perkelti į kaikurias kitas rytinių valstybių lietuvių kolonijas. Taipgi rudens pabaigoje įvyks dail. Ant. Rūkštelės kūrinių paroda Chicagoje.

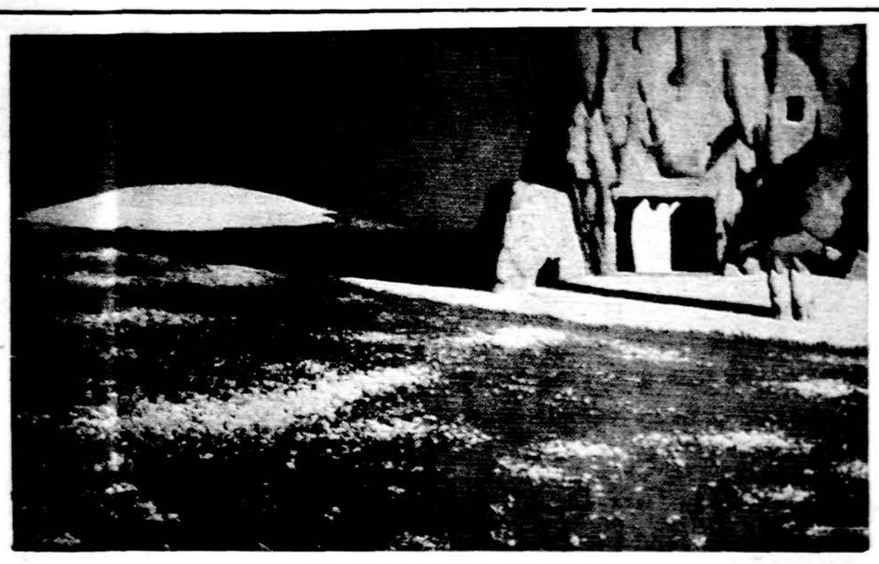

Dail. Juozas Mieliulis Nepažintasis

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Prof. dr. Vytautas Mankeliūnas** parašė veikalą "Sicologia de la religiosidad", kuris šiemet išleistas Madride, Ispanijoje. Pats kun. dr. Mankeliūnas profesoriauja valstybiniame universitete Bogotoje, Kolumbijoje. Veikalas turi 503 psul., parašytas su mokslininku kruopštumu; vien panaudotos literatūros įvairiomis kalbomis sąrašas sudaro 10 pusl. Prof. Mankeliūnas šią vasarą atšventė savo sidabrinį kunigystės jubiliejų, kuris buvo paminėtas kaip valstybiniame universitete, taip Psichologijos fakulteto. Universiteto rūpesčiu Bogotos spauda, du didieji laikraščiai: "El Tiempo" ir "El Espectador", paminėjo labai palankiai. Fakultete taip studentai, taip profesoriai ir buvusieji auklėtiniai parodė didelį nuoširdumą ir draugiškumą. Studentai išvakarėse surengė kuklų, bet labai nuoširdų minėjimą. Jubiliatas atlaikė šv. Mišias universiteto koplyčioje, dalyvaujant beveik visiems profesoriams ir studentams, pats dekanas, kai kurie profesoriai ir studentai priėmė šv. Komuniją; Javerianos universiteto filosofijos fakulteto dekanas (kur buvo 7 metus profesoriumi) gražiai pakalbėjo apie Bažnyčios rūpesnį mokslu ir ypatingai tais mokslais, kurie nori studijuoti žmogų, kaip kad yra psichologija. Pietus ruošė Psichologijos fakultetas, bet dalyvavo apie 70% buvusių jo studentu (jų tarpe netgi 3 žydai). Buvo prisiminti ne vien jubiliato darbai, bet taip pat mūsų tautos nuopelnai ir kentėjimai dabartinėse sąlygose. Dalyvavo pats universiteto rektorius, vienas buvęs rektorius, trys buvę dekanai, ir t. t. Visi buvo lietuvių tautos kančių didieji draugai ir reikale pasiryžę padėti.

Prof. dr. Mankeliūnas yra kilęs iš Jezno. Studijas ėjo Kaune, Romos, Louvaino, Heidelbergo universitetuose. Jubiliatui daug džiaugsmo sudarė vysk. Brizgio sveikinimas.

• **Dr. Juozas Jerome,** dabar dirbas JAV Medikų sąjungos įstaigoje Chicagoje, lapkričio mėn. pradžioje išvyks į Šveicariją, kur dalyvaus Pasaulio Sveikatos organizacijos, vaistų padalinio suvažiavime. Svarbiausias suvažiavimo uždavinys — suvienodinti vaistų pavadinimus įvairiose valstybėse. Savo kelionėje aplankys Prancūziją, Angliją, Italiją. Užsienyje išbus keturias savaites.

• **Miškininkas Jonas Genys,** metus laiko buvęs instruktoriumi Madison universitete, persikėlė į Annapolį, Md., kur Maryland universitetas jam pasiūlė vadovauti Medžių Genetikos institutui ir ji praplėsti.

• **Dr. Jonas Grinius** yra parašęs prancūzišką straipsnį apie lietuvių literatūrą. Ta medžiaga buvo išspausdinta stambiame veikale — pasaulio literatūros istorijoje — "L'Histoire Generale des Litteratures", kurią išleido Librairie Aristide Quillet. Dabar padarytas atskiras atspaudas su dr. Griniaus dviemis konspektyvinėmis studijomis. Ilgesniu straipsniu apžvelgiama lietuvių literatūra nuo pat pradžios iki naujųjų laikų. Iš naujesniųjų rašytojų čia suglaustai aptariami Maironis, Vaižgantas, Sruoga, Vaitkus, Vaičiūnas, Šeinius, Savickis, Vienuolis, Mykolaitis, Kirša, Binkis, Brazdžionis, Boruta, Aistis, S. Neris, Radauskas, Vaičiulaitis, Ramonas, Grušas, Paukštelis, Jankus. Minėtos prancūzų knygos skyriuje, kur aptariama Baltų literatūrą, dr. J. Grinius antrame straipsnelydar sumini Niliūną, Pūkelevičiūtę, Landsbergį, Ostrauską, Bradūną, Jurkų, A. Rūtą. Pamini ir Lietuvoje pasilikusius, kaip Miškinis, Keliuotis, Inčiūra, Vienuolis, Simonaitytė, Putinas, Paukštelis, Grušas, Tilvytis, Gira, Cvirka, Neris, Baltušis, Marcinkevičius, Saja ir kt. Abudu straipsniai gana gausiai iliustruoti mūtų rašytojų paveikslais, rankraščių pavyzdžiais, knygų iliustracijomis (pvz. Donelaičio "Metų").

• **Prof. Juozo Ereto** labai gyvai parašytasai straipsnis "Šalkauskis idėjų keliais", tilpęs "Suvažiavimo darbų" IV tome, išleistas atskiru atspaudu. Turi 35 pusl. Straipsnyje lengvu stiliumi svarstomi šaltiniai, kurie turėjo įtakos į mūsų filosofo dvasios formavimąsi, ilgiau sustojant ties Ern. Hello ir Vlad. Solovjovu bei šv. Tomu Akviniečiu; toliau — aprašomas St. Šalkauskio domėjimasis rytų ir vakarų kultūrų sinteze, kaip ypatingu uždaviniu lietuvių tautai; peržvelgiamas jo veikimas su ateitininkais, darbas universitete, ryšiai su "XX Amžiumi", Romuvos ir Gyvosios Dvasios sąjūdžiai, tarnyba mokslui. Visa ši studija aprūpinta gausia bibliografija ir verta plačiau pažinti.

• **Andrius Mironas** apsigyvenęs N. Hollywoode, Calif., dirba amerikiečių komercinėj spaustuvėj linotipininku vakarinėj pakaitoj. Laisvą laiką panaudoja kūrybai. Turi parašęs romaną "Nejučia", bet vis dar papildo, pataiso. Be to, baigė rašyti 3 veiksmų dramatinį veikalą "Paskutinė akimirka", iš partizanų gyvenimo. Rašo jaunimui pjesę. Prieš kurį laiką sušlubavus sveikatą, dar nėra rimtai sustiprėjus, bet jaučiasi gerėjantis. Nuo visokių pramogų bei dalyvavimo chore, kvartete ir įvairiuose klubuose, atsisakęs. (jv).

• **Muz. Jonas Kaseliūnas,** persikėlęs iš Brazilijos į Kolumbiją, rado darbui dėkingesnę dirvą. Apsigyveno Medelyne su žmona rašytoja Karole Pažėraite, kuri atvyko kiek vėliau. Muz. J. Kaseliūnas gavo darbą konservatorijoj ir orkestre. Be to, paskutiniu laiku talkininkauja italų operai, kuri gastroliuoja po kraštą. Dirba operos orkestre. Jaučiasi patenkintas, nes dirbą savo profesijoj. (jv)

• **Amerikos Lietuvių Dailininkų sąjungos** tradicinė rudens paroda įvyks rugsėjo mėnesį Jaunimo namų didžiojoje salėje, Chicagoje.

Juozo Mieliulio kūrinių paroda

A. RUKŠTELĖ, Chicago, Ill.

Amerikos Lietuvių Dailininkų sąjungos pastangomis šio mėn. pradžioje, jaukioje viešosios bibliotekos (Public Library, 6129 S. Kedzie Ave.) auditorijoje buvo atidaryta dail. Juozo Mieliulio kūrinių paroda. Paroda ne paveikslų gausumu, bet giliu turiniu, originaliu minties dėstymu ir tapybiniu kompozicijų apipavidalinimu yra verta visapusiško dėmesio.

J. Mieliulio beveik visi rodomi kūriniai yra surrealistinės krypties dvasia apgaubti. Tik vienas jo kūrinys — Atsisveikinimas — krypsta į realistinį simbolizmą. Bet negalima būtų dailininką pavadinti surrealistu. Jis neįeina į tarpą tų, kurie realistinius daiktus bei realistines formas vaizduoja negalimose jų padėtyse, nesistengdami kompozicijai suteikti gilesnės minties ar gilesnio turinio.

J. Mieliulis, priešingai, — kiekvienu kūriniu prisistato kaip minties reiškėjas, gilios praeities ir dabarties sąlyčio pasakotojas, žmogiškojo tragizmo ryškintojas, gerojo ir piktojo prado vaizduotojas. Jį galima pavadinti filosofuojančiu dailininku, besigilinančiu į matomąjį ir nematomąjį — realųjį ir metafizinį pasaulį. Visa tai liūdija jo kūriniai, pavadinti: Garbinimas, Prometėjo ugnis, Himnas saulei, Raganosio sonata, Dykumos gyventojai, Kranklys ir kiti.

Jeigu kas norėtų ieškoti J. Mieliulio kūryboje giminystės su kitais dailininkais, tai galėtų įžiūrėti lengvą atspindį M. K. Čiurlionio. Kaip M. K. Čiurlionis, taip ir J. Mieliulis pirmon vieton stato mintį, turinį. Vaizduojamieji daiktai, formos ir spalvos yra priemonės mintį išryškinti. Pastarieji reiškiniai kaip tik J. Mieliulį ir nutolina nuo M. K. Čiurlionio. Kai M. K. Čiurlionis mėgo (ypač vėlyvesniuose kūriniuose) spalvas švelninti, jas gesinti ir sudvasinti, o vaizduojamus daiktus suprastinti ir net sustilizuoti, tai J. Mieliulis visa tai iškelia sustiprintoje gamoje. Jis piešiniui teikia ypatingo dėmesio su jo formų smulkmeniška apipavidalinimu.

Vos prieš kelerius metus pradėjęs rodytis su savo kūriniais dailės parodose, J. Mieliulis sukubo rasti įvertinimo ir reikiamo dėmesio. Šios parodos proga visų mūsų jam geriausi linkėjimai.

Paroda atidaryta visą rugpiūčio mėnesį.

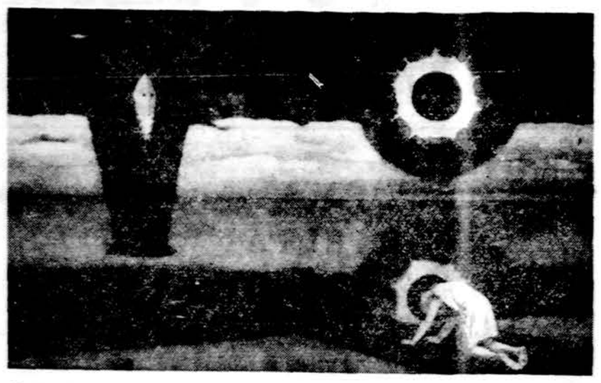

Dail. Juozas Mieliulis, Naujųjų amžių stabmeldys

Kada geriausiai dirba mūsų smegenys?

Žmogaus protavimas stipriau reiškias pavasarį, — taip skelbia žurnalas "Today's Health", o silpniausiai — vasaros karščiuose. Oregono universiteto Medicinos mokyklos pravestosios studijos parodė, kad geriausiai smegenys veikia tada, kai jas gausiau pasiekia geras oras (deguonis) ir kai jas geriau maitina kraujas. Todėl patartina nesėdėti prie stalo susilenkus, o laikytis taip, kad į plaučius būtų daugiau oro įkvėpiama. Taipgi reikia stengtis pasimankštinti, kad tuo būdu būtų pagerinama kraujo apytaka. Ir Illinois universitete pravesti tyrimai parodė, kad deguonies reikiamas kiekis labai svarbus aštriam smegenų funkcionavimui.

Jei žmogus nepakankamai maitinasi, tai atsiliepia ir į smegenų darbą. Studijos Minnesotos universitete parodė, kad sėkmingiausiai smegenys dirba, kai žmogus laikosi balansuotos dietos.

Psichologo H. E. Burt Ohio universitete pravestos studijos parodo, kad protinis darbas būna sėkmingesnis, jeigu jis atliekamas specialioje vietoje, kur žmogus yra pripratęs dirbti protinį darbą ir kur jam susidaro tam tinkama atmosfera. Californijos universitete pravesti tyrimai parodė, kad gabūs žmonės, didėjant jų amžiui, paprastai darosi dar suprantingesni ir amžius jų protavimo galios nenusilpnina. To paties Californijos universiteto mokslininkė Martha Mason susekė, kad kuo didesnis žmogaus įsisavintas žodynas, tuo jis gali tikėtis didesnio sėkmingumo gyvenime. Žmogaus įsisavinto žodyno turtingumas rodo jo didesnę inteligenciją.

Modernus primityvizmas dailėje

Apie primityzimą dabarties dailėje išleistas New Yorke naujas veikalas: "Modern Primitives: Masters of Naive Painting". Knygos autorius — Oto Bihalji - Merin. Iš vokiečių kalbos vertė Norbert Guterman. Veikalas gausiai iliustruotas, turi 290 puslapių, kaina $15. Išleido Harry N. Abrams.

Apie mūsų Vilnių

Vilniuje dabar yra daugiau kaip 700 gatvių. Pirmasis traukinys išvestuoju pirmu pro Vilnių geležinkeliu Peterburgas - Varšuva į Vilnių atėjo 1860 metų rugs. 4 d. Pirmas bibliografijos vadovėlis visoje ano meto rusų imperijoje buvo išleistas Vilniuje 1829 metais. Tai buvo prof. Viktoro Bohatkevičiaus paskaitos, išleistos atskira knyga. Jau 1784 metais į Gardiną buvo atvažiavusi italų opera, Petineli baletas ir Boguslavskio drama. Kaikurie tų trupių menininkai tada su savo programa aplankė ir Vilnių. Pati pirmoji baltgudiška knyga buvo Skorinos išspausdinta Vilniuje 1525 metais. Vilniuje taip gi buvo 1585 metais išspausdinta pati pirmoji latviška knyga.

Naujas įtaisas kraujo kiekiui matuoti

Išrasta mašina, kuri tiksliai išmatuoja kraujo greitį gyslose ir jo kiekį organizme. Išrado du Chicagos universiteto medicinos depart. profesoriai: dr. W. Feder ir prof. E. B. Bay. Jų įtaisas naudoja elektromagnetą ir matavimus padaro 5 procentų tikslumu (daug tiksliau negu iki šiol). Įtaisas jau tinkamas naudoti laboratorijose ir jau buvo patiektas medicininškos elektronikos konferencijai New Yorke.

Virusus padidina 200,000 kartų

Oregon universiteto Medicinos mokykla įsitaisė naują elektroninį mikroskopą, kuris gali padidinti 200,000 kartų. Jo kaina — $31,000. Juo pasinaudojami mokslininkai tirs virusus.

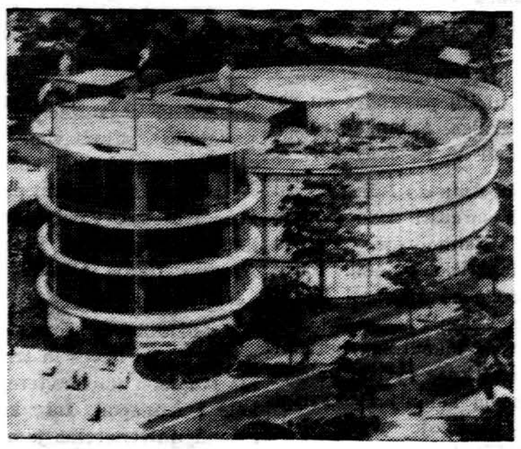

Vidaus įrengimų paviljonas, kuris 1964 metais bus pastatytas pasaulinėje parodoje New Yorke ir kur savo eksponatus išstatys 125 firmos. Tai bus pagrindinis parodos paviljonas.

Sloga, "smogas" ir vėžys

Pietų Kalifornijos universitetas praneša, kad pelės, susargdintos influenza (slogos virusais) ir veikiamos aitrių dujų, vadinamų "smog", suserga plaučių vėžiu, panašiu į žmonių. Kadangi tas "smogas" labiau pastebimas Los Angeles mieste, eilė gyventojų, gydytojų patariami jau išsikėlė iš to miesto. Mineros "smog" susidaro jungiantis mašinų išmetamoms dujoms su tyru oru. Jau išrastas įtaisas, kuris apsaugo orą nuo panašaus suteršimo ir tas įtaisas Los Angeles miestui žada gerų vilčių.

Alkoholikai ir nelaimės kelyje

Daugiausia nelaimių kelyje būna ne dėl pripuolamo gėrėjo, bet dėl alkoholikų. Šią mintį iškėlė psichiatras Melvin L. Selzer, rašydamas "Michigan State Bar Journal". Čia jis paduoda statistinius duomenis iš Švedijos: pusė ten nuteistų už važiavimą įsikausius yra alkohilikai. Kanadoje pravestos studijos parodė, kad alkoholikai turi pustrečio karto daugiau automobilio nelaimių, devynis kartus daugiau nuteisiami už važiavimą įsikausius, šešius kartus daugiau jų šoferių leidimas atimamas negu leistų to laukti bendra automobilių statistika.

Daug miršta vėžio ir širdies ligomis

Kas minutę JAV-se nemažiau kaip du žmonės miršta širdies liga ar vėžiu. Tos dvi ligos per šešius mėnesius nuvaro į kapus daugiau žmonių negu ketveri antrojo Pasaulinio karo metai. Tai yra pažymėję 22 gydytojai, kurie JAV prezidentui parašė bendrą pranešimą apie sveikatos reikalus šiame krašte. Nustatyta, kad bent kaikurių vėžio rūšių atsiradime turi vaidmenį virusai. Gydytojai pranašauja artėjančią revoliuciją medicinoje, kada bus triumfuojama pergalėjus ligas.

Vėl nauja Mertono knyga

Rašytojas ir dailininkas Thomas Merton, tapęs trapistų vienuoliu, parodo didelį kūrybingumą. Vėl išėjo jo naujas veikalas "The Behavior of Titans". Čia tas autorius svarsto kritišką dabarties žmogaus padėtį pasaulyje. Knygą išleido New Directions, New Yorke, 106 pusl., kaina $3.50.

Indija ir vakarai

Plačiai skaitoma britų ekonomistė Barbara Ward davė vėl naują veikalą "India and the West" (išleido Norton, 256 pusl., kaina $4.50). Autorė primena Indijos veržimąsi į modernizaciją. Jeigu jai pasiseks, ir kiti atsilikę Azijos kraštai, galima tikėtis, seks jos pavyzdžiu. Jei Indija suklups, yra pavojus tam regionui patekti į raudonųjų įtakos sferą. Indija modernizacijos siekia visuomenei sutinkant ir remiant, be tos prievartos, kuri ryški Kinijoj ir Rusijoje.

Šiauriečių studentų suvažiavimas

Suomijos katalikų studentų ir intelektualų sąjūdis atšventė 25 m. sukaktį. Šią vasarą organizuojamas šiauriečių katalikų studentų ir akademikų suvažiavimas Pajulahti mieste, 150 km. nuo Helsinkio, gražaus ežero pakrantėje.

Prancūzija ir Alžirija

Suaktualėjus Afrikos problemoms, tai daugiau atsispindi naujuose leidiniuose. New Yorke A. A. Knopf leidykla išleido Germaine Tillion knygą "France and Algeria" (183 pusl., $3). Autorė nuo 1934 m. susigyvenus su Alžirijos muzulmonais, tą sritį gerai pažįsta ir kylančias problemas įžvalgiai sprendžia. Ji iškelia, kad Prancūzija ir Alžirija yra "viena kitą papildantieji priešai". Pvz. Prancūzijoje dirba apie 400,000 Alžirijos darbininkų, kurie savo uždarbiu padeda susidaryti pragyvenimą savo šeimoms Alžirijoje. Recenzentai šį veikalą labai teigiamai vertina.

Vėžliai sulaukia ir 150 metų amžiaus

Dabar pasaulyje yra apie 300 rūšių vėžlių. Didžiausieji iš jų sveria iki 1,500 svarų. Vėžliai išsiliko dar iš disonaurų laikų, buvusių prieš 60 milijonų metų. Yra nustatyta, kad vėžliai gali išgyventi 150 metų, gal net ir ilgiau.

Oras ir ligos

Žiemą žmonės beveik dvigubai dažniau serga kaip vasarą, skelbia "Therapeutic Notes". Susirgimai cukrine dažnesni kovo mėnesį. Reumatinis drugys dažniau pasirodo balandžio mėnesį. Tetanus dažnesnis šiltame klimate.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10—2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą

P. ŠILEIKIS, O. P.
Orthopedas. Protezistas
Aparatai-Protezai. Med. bandažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kaskied, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd St.
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadien. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak.
Šešt. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. LAfayette 3-6048
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. PRospect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-6, treč., šešt. pagal sutartį, sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Street
(Bendra praktika ir Alergija)
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val.; penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; šeštad. 10 v. r iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. J. G. BYLA - BYLAITIS
Nervų-smegenų chirurgija, ligos
2737 WEST 71st STREET
Valandos tik susitarus
Tel. GRovehill 6-3409

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — REpublic 7-1900
namų — GRovehill 6-8161
Persikėlė į naują ofisą
FRANCISCO MEDICAL CENTER
2858 West 63rd Street.
Priima tik pagal apointmentą

Rez. GI 8-0873 Rez. HE 6-1670
Dr. Eisin Dr. Balukas
DR. W. M. EISIN-EISINAS
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414. Rezid. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak.
Šeštadieniais 1-4 p. p.
Trečiadieniais uždaryta
Atostogose iki rugpiūčio 20 d.

Ofiso tel. HE 4-7007.
Namų-rez. tel. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
(JOKŠA)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63 Street
Val.: Pirmad. ir ketv. nuo 2:30 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4 val. Kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1— 4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

Telefonas: GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Rd.
Valandos 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šeštad. tik 10-12.

Tel.: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 1—4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
Val.: Kasdien popiet nuo 12—3 val. vak., pirm., antr., ketvir. 6—9 val. Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 val. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofice tel. RE 7-1168
Res. tel. WAlbrook 5-3765

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

Tel. ofiso PR 8-7773, rez. PR. 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p. antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v.
Šeštad.: 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. JONAS V. MILERIS
NERVŲ IR SMEGENŲ LIGOS
5430 So. Kedzie Avenue
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambint 2 iki 9 val. popiet kasdieną, išskyrus trečiadienį.

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA-CHIRURGĖ
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. offiso: PUllman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-9 v. v., šešt. 1-4 v. p. p., trečiadienį — uždaryta.

Tel. ofiso VI 2-1484. Rez. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
3259 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p.; šeštad. 2-4 val. Treč. uždaryta.

Ofiso telefonas — BIshop 7-2525
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Treč. ir sekmad. tik susitarus.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę.
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 ryte ir nuo 6-8 val. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7381
Val.: 10 ryto iki 8 vak., trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m.
Penkt. tik 1—3 p. m.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Ofiso telef. CLiffside 4-2896
Rezid. tel. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 S. Ashland Ave.
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 val. iki 5 val. vak.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir moterų ligos)
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar TR 3-5577
Ofiso val.: Pirm. 7-9 v. v., Antrad., Treč., ir Penkt. 6-9 val. vak., Šeštad. 2-4 val. popiet, ir sulig susitarimu.

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Priima ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinkit tel.: HE 4-2123 nuo 1 iki 8 val. popiet, kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak.
Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8.
Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6659
Rez. 6600 So. Artesian Ave.
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p. 6-7 v.

Pirkite JAV Apsaugos Bonus!

VALANDOS:
Pirm. 12 iki 8 po piet
Antr. 9 iki 4 po piet
Treč. uždaryta visą dieną
Ketv. 9 iki 8 po piet
Penkt. 9 iki 8 po piet
Šešt. 9 iki 12:30 po piet

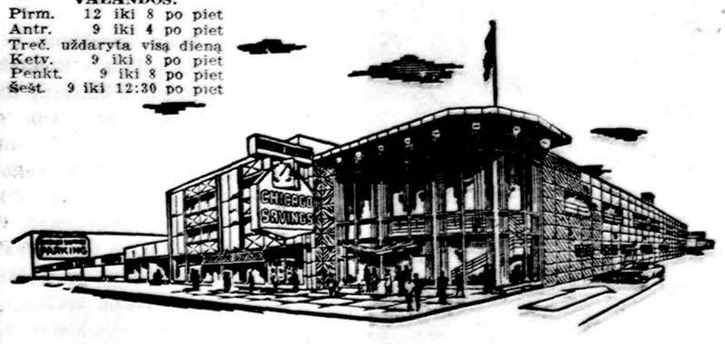

Taupykite ir darykite paskolas Amerikos Lietuvių Sostinėje — Marquette Parko apylinkės centre, 6239-45 South Western Ave., kur Chicago Savings Bendrovė teikia priimamiausias sąlygas paskolų aplikantams ir apdrausto patarnavimo taupytojams per 37 metus.

CHICAGO SAVINGS yra viena iš įdomiausių ir gražiausiai įrengtų Taupymo Bendrovių visoje Chicagoje.

Taupytojų patogumui: naujausi įrengimai, du dideli kiemai automobiliams (vienas įvažiavimas iš Western Ave.) ir daug nemokamų patarnavimų pinigus taupantiems nariams.

KVIEČIAME!

Current Dividends up to 4¼ %

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue ..... Tel. — GRovehill 6-7575
Chicago 36, Illinois
JOHN PAKEL, Jr. — President
JOHN PAKEL, Sr. — Chairman

Kultūros reiškiniai Vokietijoj

Teatras, televizija, filmai

VYTAUTAS ALSEIKA, V. Vokietija

Nors atostoginis vasaros metas jau gerokai įpusėjęs, tačiau Vak. Vokietijos kultūros gyvenime rasime ne vieną labiau dėmesio vertą meno apraišką. Liepos m. vidury ir antroje pusėje, pagal tradiciją, prasidėjo vasaros atostogos teatruose ir naujasis sezonas atidaromas rugėjo vidury. Tačiau ir šiuo metu didesniuose miestuose dar veikia visa eilė teatrų, o Bayreuthe vyksta kasmetinis Wagnerio festivalis su nauju "Tannhauserio" operos pastatymu. Tad dar netenka kalbėti apie visišką teatro apmirimą šiuo, vad. "agurkiniu" laikotarpiu.

Teatrinių pastatymų pasiilgę žiūrovai dažnai gali rasti neblogus vaidinimus vokiečių televizijos ekranuose ir, reikia žinoti, kad šiuo metu toji televizija, su daugiau kaip 5 milionais ėmėjų, čia jau virto dėmesio vertų kultūros, auklėjimo veiksniu. Vienintelė sritis, kuri gerokai apmirusi ir kuri tik rugsėjo mėn. atgys visoje pilnumoje, tai — kino teatrai, šiuo metu pasitenkiną tik senų filmų pakartojimais ir vieno kito silpnesnio filmo premjera.

Teatras Vokietijoje vis dar populiarus. Tik operų esama per 20. Dramos teatrai veikia ne tik didesniuose miestuose. Kiekvienas bent 50,000 ir daugiau gyventojų turįs miestas turi bent po vieną teatrą, jau nekalbant apie simfoninius orkestrus. Dar neseniai pasibaigė teatro festivalis Ruhro krašte (Recklinghauseno m.), turėjęs įvairių miestų teatrų 51 spektaklį ir sutraukęs 55,000 publikos. Būdinga, kad kaip ir pokariniame laikotarpy, ir šiuo metu vokiečių teatrai, tad ir pati publika, pagarbiai stato ir mielai žiūri klasikų veikalus. Šileris, Goethe, Kleistas — jų veikalai vis dar nenueina nuo scenų. Pvz. publika tame Ruhro teatro festivaly žiūrėjo Šilerio "Wallensteino" trilogiją ir pagauta entuziazmo išreikalavo papildomus spektaklius. Su didele sėkme eina prancūzo Anouilh dramos, ir pastarajame sezone jo "Becket arba Dievo garbė" buvo pastatyta visų didesnių miestų teatruose.

Pažvelgus į visos Vokietijos teatrinį gyvenimą pastebėsi, kad jis bene gyviausiai reiškiasi pačiuose pietuose ir šiaurėje: Muenchene ir Hamburge — šiuose miestuose jis pulsuoja ir vasaros dienomis ir lankytojas, atvykęs turi progos pasirinkti tą ar kitą teatrą, modernią ar klasikinę pjesę. Tačiau ir kituose, mažesniuose miestuose esama stiprių teatrų ir jų ansambliams vadovauja vokiečių teatro veteranai, kaip Heinz Hilpertas (Goettingene) ar bene pats iškiliausias pokarinio meto aktorius — režisorius Gustav Grundgens ir kt. Pvz. Goettingene Hilpertas paskutiniuojo sezono pastatymu pasirinko Gogolio "Revizorių" ir jo pastatymas, kaip paprastai, atkreipė kritikų dėmesį.

Šiuo metu, prasidėjus vasaros antrajai pusei, žymiausiais teatro gyvenimo reiškiniais tektų laikyti Wagnerio festivalį Bayreuthe ir, jei kalbėti apie vokiškai kalbančią publiką, kelia susidomėjimą ir Austrijoje — Salzburge ir Bregenze — vykstą teatriniai festivaliai, dalyv. tiek pačių austrų, tiek ir iškilių vokiečių teatro aktorių pajėgoms.

Bayreuthe Wagneris, kaip paprastai, triumfuoja. Tą liudyja kad ir faktas, kad įvykus "Tannhauserio" premjerai bilietai buvo išpirkti į visus 28 spektaklius. Kritikai nepaprastai teigiamai iškėlė "Tannhauserio" vokalinę dalį, nes retai kada pavyksta sudaryti taip idealų solistų ansamblį. Štai, Elizabeth vaidmenyje pasirodė ir Amerikos kontinente gerai pažįstama Victoria de los Angeles, Wolframą dainavo žymus vokiečių baritonas Dietrich Fischer — Dieskau, Tannhauserį atliko bent dešimtmetį vokiečių operose triumfuojąs Wolfgang Windgassen, o Venera buvo iš JAV importuotas mezzo - sopranas Grace Bumbry. Įdomi smulkmena: dar prieš festivalio atidarymą Wagnerio gerbėjai prisiuntė bent 60 laiškų, protestuodami prieš negres Bumbry pasirodymą, tačiau po premjeros visos Vokietijos kritikai juodaodę dainininkę ypatingai šiltai įvertino.

Jei solistai buvę aukštumoje, tai kritika vis dėlto rado ir tamsių dėmių. Operos režisorius — Wieland Wagneris savo pastatyme išryškinęs tendenciją perdėto simbolizmo kryptimi, įvedęs oratorinį stilių. Daugumoje neigiamai atsiliepta ir apie baleto pusę — bachanaliją, pradedama nuo 5 val. po pietų. Dar vienas būdingas bruožas: paskirų sričių ėmėjai (pvz. Stuttgarte, Muenchene ar Frankfurte) mato programas, pertransliuojamas iš visos eilės miestų: Hamburgo, Frankfurto, Muencheno, Baden — Badeno, Bremeno, Stuttgarto, Koelno, Berlyno. Jei kalbėti apie pačią programą, tai sekmadieniais išryškinami informacijos — pasaulio įvykių dalykai. Pvz. iš kurio nors miesto perduodamas kelių žurnalistų pasikalbėjimas. Toliau vyksta pokalbis su kuriuo nors politiku, ar J. Tautų pareigūnu, pranešamos politinės žinios. Kitomis dienomis aktualijos taip pat nepamirštamos — pvz. perduodama Eichmano byla, įdomesnės sporto rungtynės. Kiekvieną vakarą žiūrovai gali matyti teatrinius vaidinimus ir jų autoriai — žinomieji dramaturgai. Ilustracijai, štai kelių savaičių vaidinimai, dalyvaujant ir žinomiems įvairių miestų teatrų aktoriams ir televizijos sukurtam aktorių prieaugliui: "Prancūzijos karalienės" (T. Wilder), "Persai" (Aischilo), "Šventoji liepsna" (S. Maugham), "Nora" (Ibseno), "Biografija ir meilė" (S. N. Behrmano), "Nešvarios rankos" (Sartre) "Nepaperkamas" (von Hofmannsthal) ir kt. Perduodama nemažai reportažinių dalykų apie JAV-es ir iš viso

Dr. Juozas Girnius laiko savo veikalą "Tauta ir tautinė ištikimybė", įteiktą jam dr. K. Ambrozaičio, kuris rūpinosi knygos išleidimu.

kuriai pastatyti buvo pakviestas Briuselio "20 amž. baletas", vad. Maurice Bejart — kai kurios baleto scenos, esą peržengusios ir padorumo ribas.

Televizija arba vokiškai Fernsehen Vak. Vokietijoje vis labiau įsigali ir jos įtaką jau pradeda jausti ir kinas. Žinoma, palyginus su JAV, ji dar nėra tiek paplitusi, nei jos programos nėra taip plačios, spinduliuojamos nuo ankstyvaus ryto ligi po pusiaunakčio. Nuo šios vasaros pradėjo veikti tik antrasis kanalas, o pati programa paprastomis dienomis duodama tik vakaro valandomis.

Vieną kitą programą pasižiūrėjus ir atidžiau pasekus žurnaluose skelbiamas televizijos programas, vis dėlto lengvai gali pasidaryti išvadą. Televizija Europoje toli gražu nėra toks brutalumo, nusikaltimų, menkaverčių ir tik plačiosioms, žemo skonio bei išsilavinimo masėms skiriamas "kultūros" institucija, kaip Amerikoje. Televizija, kad ir Vokietijoje, vaidina tikrai nemenką auklėtojo — kultūros skiepytojo vaidmenį. Žinoma, atiduodama duoklė ir lengvajai mūzai, kabaretui, sportui, cirkui, tačiau visas programos svoris — aukšto lygio teatriniai vaidinimai, labai įdomūs pasikeitimai su kitų Europos televizijos stočių programomis. Pastaruoju atveju žiūrovas pasijunta bendraująs su visa Europa, esąs šio senojo kontinento, vis labiau ir labiau apsijungiančio, gyventojas.

Pirmoji televizijos programa sekmadieniais veikia nuo 12 val. ligi maždaug 11 val. nakties, o paprastomis dienomis ji anglo-saksų pasaulis programose užima nemaža vietos. Gal vienas būdingiausių tos televizijos bruožų, tai jos labiau tarptautinis pobūdis. Jei ir parodomas vienas kitas, dažniausia senos gamybos kriminalinis filmas, tai vis dėlto būtų sunku kalbėti apie televizijos neigiamą įtaką jaunimui. Atvirkščiai, tas jaunimas čia ras daug ką pamokančio, auklėjančio, estetiško.

Filmai. Žymiai blogesnė padėtis filmų pasauly. Bent vasaros metu ekranuose vyrauja menkaverčiai, senos JAV gamybos "wild west" filmai, kriminalinės istorijos. Tai sritis, kur vokiškasis ir aplamai europinis jaunimas prisižiūri menkų, moralės, dorovės požiūriais griežtai atmestinų dalykų ir... jų įtakoje genda. Kiekviename didesniame mieste dabar rasi jaunimo kategoriją, vad. Halbstarke ar net ir visišką vad. beatnikų imitaciją. Ir jie visi dažniausiai minta tais Hollywoodo šlamštais...

JAV filmų nuošimtis vokiečių ekranuose — didelis, nors mažesnis kaip pokariniais metais. Rimtesnioji publika vis daugiau domisi prancūzų, italų, anglų gamybos filminiais kūriniais. Ir jų tarpe pastaraisiais metais rasi ir ne vieną išimtiną filmą, kad ir tą britų "Angry Silence", čia labai augštai įvertintą. Prancūzai dar pasirodo su vienu kitu senos, geros klasės šedevru, nors ir jie rinkon paleidžia nemaža skubiai paruoštų, silpnų filmų. Labiausiai džiugina italų filmų gamybos atgimimas — 1955 metais buvę visai susmukę, šiuo metu italai, režisoriams Antonioni Visconti, Fellini ar Rosselini vadovaujant, pabėrė keletą ypatingų filmnių perlų vertingų ir pastatymo ir idėjos požiūriais. Lar prieš Amerikos publiką, europiečiai kiek anksčiau jau gebėjo kad ir Antonioni "L' Avventura", ar iVsconti "Rocco ir jo broliai", ar dabar Berlyno festivaly išskirta to paties Antonioni "Naktimi". Tai vis kūriniai, liudyją, kad kino menas dar nėra miręs.

Ktas dalykas su vokiečių filmų gamyba. Ji aiškiai smunka galį išgirsti balsus — vokiečių filmai jau mirę... Čia aiškiai trūksta stipresnių individualybių režisūros srity, nors aktorių ir stiprių turima. Trūksta ir idėjų. Vokiečiai, tiesa, per metus pastato ligi 120 filmų, bet... tik vienas kitas vertas didesnio dėmesio. Tik retais atvejais atsiranda toks Bernard Wicki, pernai iškilęs su "Die Bluecke" (Tiltas) pastatymu, o šią vasarą pasižymėjęs savo antruoju pastatymu Berlyno festivaly — "Malachijo stebuklas". Vertas didelio dėmesio pernai pastatytas ir šiais metais kartotas "Faustas" (pirmoji dalis), tačiau... tai tik teatro pakartojimas ir čia viską išperka labai aukšto lygio G. Gruendgens ir W. Quadflieg vaidyba Mefisto ir Fausto vaidmenyse. Ar vokiečių filmas atsigaus, ar pasieks italų bei prancūzų laimėjimus savo lygiu, šiandien dar sunku spresti.

ŠVENČ. MARIJOS DANGŲ ĖMIMO
(ŽOLINĖS)

ATLAIDAI

IR MALDOS DIENA UŽ LIETUVĄ

Marijonų Seminarijoje, Clarendon Hills, Illinois

RUGPIŪČIO (AUG.) MĖN. 20 DIENĄ — SEKMADIENĮ

12:15 val. šv. Mišios atvirame ore už gyvus ir mirusius geradarius. Šv. Mišias laikys ir pamokslą pasakys Tėvų Marijonų Provincijolas kun. J. Jančius, M.I.C.

4:00 val. Šventoji valanda su pamokslu. Pamokslą sakys kun. Alb. Spurgis, MIC.

Pagal nustatytas Bažnyčios sąlygas, tai yra tą dieną, anksčiau arba vėliau, visi dalyvaujantieji, priėmę šv. sakramentus, gali gauti viusotinius atlaidus.

Chicagos apskrities Tėvų Marijonų Bendradarbiai vaišins skaniais valgiais. Poilsio metu pasiklausysite muzikos ir galėsite išlošti įvairių gerų dalykų.

Seminarijos vadovybė kviečia visus atsilankyti ir atsigaivinti gražioje gamtos aplinkumoje.

Autobusai išvažiuoja iš Chicagos ir Cicero 11 val. Išvažiavimo vietos prie Lietuvių bažnyčių: Cicero, Marquette Park, Brighton Park, Bridgeport, Town of Lake ir West Side.

Autobusus užsisakykite: Cicero pas P. Dvilaitienę, 1413 So. 49th Court, tel. TOwnhall 3-6775. Marquette Park pas J. Kilas, 2640 W. 69th St., tel. PR 8-5270. Brighton Park pas A. Skrabutienę, 2439 W. 45th Place, tel. LA 3-8828. Bridgeporte pas J. Želvienę, 3253 So. Green St., tel. VI 2-7838 ir M. Jaunienę, 3315 So. Emerald Ave., tel. YA 7-3158. Town of Lake pas P. Turskienę, 4639 So. Hermitage Ave., tel. YA 7-6053. West Side pas P. Cibulskį, 2136 W. 23rd Place, tel. FR 6-0596.

IŠ SEMINARIJOS GRĮŽTAMA NAMO 6 VALANDĄ VAKARE.

Pastabos ir nuomonės

Ar daug lietuvių aktorių Hollywoode?

"Anglų džentelmenas"

Amerikoje neseniai antrukart lankėsi ir veik visuose didžiuosiuose miestuose savo spektaklius turėjo rusų Mojsejevo baleto trupė. Šios trupės spektakliai Los Angeles mieste be galo intensyviai buvo reklamuojami spaudoje, televizijoje, radijo programoje. Buvo skelbiami pasikalbėjimai su trupės politrukais, kurie skelbė ne tiek meno, kiek "pax sovietica" idėjas. Ypatingą meilę šiai trupei rodė vienos tautinės mažumos žmonės. Elizabeth Taylor (priėmusi judaizmą) ir jos 4-tas ar 5-tas vyras Fisher visą šią trupę net tris kartus vaišino ištaigingiausiuose Hollywood restoranuose, fotografavosi, reklamavosi spaudoje.

Mums įdomu žinoti, kad tose vaišėse "tostamaster'io pareigas ėjo filmų aktorius Laurence Harvey. (Kiek žinoma, šioje Lietuvos žydų šeimoje rusų kalba buvo "tautinė kalba", ir jaunasis aktorius ją iki šiol dar vartoja.) Apie šį Harvey nuolat ir nuolat, net iki įkyrumo, mūsų spaudoje kažkas rašinėja, būk tai esąs lietuvis filmų žvaigždė Laurynas Skinė.

Prieš kiek laiko šių žodžių autoriui esant vienoje amerikiečių šeimoje, buvo užsuktas televizijos aparatas ir kaip tik pataikyta ant Laurence Harvey pasikalbėjimo su vienu filmų reporteriu. Į klausimą "kur gimęs?, Harvey atsakė "Lietuvoje". Bet tai ir viskas. Korespondentas jį visą laiką titulavo "English gentleman with southern accent".

— Kodėl jis daug ir gražiai pasakojo apie Pietų Afriką (kur iš Lietuvos ši šeima emigravo), Angliją ir Ameriką, o nieko nesakė apie savo gimtąjį kraštą? — paklausė mano pažįstamas amerikietis.

— Todėl, kad jis ne lietuvis, — turėjau atsakyti.

Tik viena lietuvaitė

Ar kartais mums netrūksta tautinės savigarbos? Pasigauname kokį nors daugiau ar mažiau žinomą žmogų, nei kilme, nei apsisprendimu, nei sentimentais nesusirišusį su lietuvių tauta, pagaliau net netarnaujantį tiems patiems laisvojo žmogaus idealams ir imame liaupsinti. Ir liaupsiname vien už tai, kad jis į klausimą "kur gimęs?" atsako "Lietuvoje". Įdomu, kaip kitaip jis turėtų atsakyti. Už melavimą gresia bausmė.

Ir taip gabių korespondentų dėka, pilnas Hollywoodas privisio lietuviškų kino žvaigždžių. Rodos, negalėtum praeiti Hollywood gatve bent vienos tokios "žvaigždės" neužkliudęs. O kur "lietuviai" dailininkai, sportininkai ir kitos garsenybės?

"Los Angeles Examiner", rašydamas apie Harvey - Skine visai nesivaržo paminėti jo žydiškos kilmės. Juk būti žydu, kaip ir lietuviu, nėra joks nusikaltimas. Tik mes savo menkavertiškumo komplekse bandome apgaudinėti save ir kitus, kalbėdami apie tariamą jo lietuviškumą.

Harvey randa laiko ir noro linksminti sovietinius "kultūrtregerius", bet pabandykite atvesti jį į lietuvišką parengimą. Prieš kurį laiką buvo vienas bandymas į vieną vietą sutraukti plačiai išgarsintus "lietuvius" aktorius. Deja, nieko neišėjo. Lietuvių visuomenė turi žinoti, kad Hollywoodo filmų pasaulyje garsiau reiškiasi tik viena lietuvaitė. Ji vadinasi Rūta Kilmonytė - Lee.

Juozas Viekšnys

Radiją varys žmogaus šilima

Elektronikos inžinieriai vienerių metų laikotarpyje tikisi išvystyti mažą transistorinį radiją, kuris veiks varomas žmogaus šilimos. Apie tai skelbia "The Wall Street Journal".

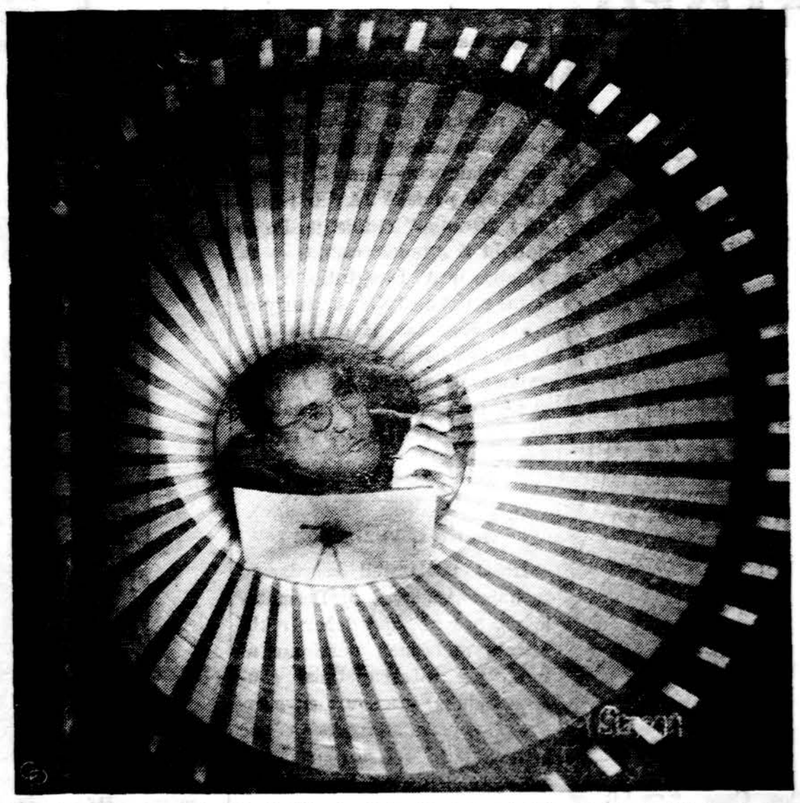

Tarnautojas inspektuoja motorinį siurblį atominės jėgainės stotyje. Tokie siurbliai privalo atlaikyti 2,000 svarų spaudimą ir aukštą temperatūrą, bet negali praleisti nei lašo vandens, pumpuojant tūkstančius galionų vandens minutėje per atominį reaktorių. Baltieji bruožai tai keramikos blokai.

KRONIKA

• **Dailininkė Bronė Jameikienė**, gyvenanti Havajuose, dėstanti meną universitete ir pati tebestudijuojanti, dažnai skaito apie Lietuvą paskaitas mokykloms ir vienuolynams. Neseniai jos kūrinys "Madona" gavo pirmą premiją ir tuojau buvo nupirktas parodoje "Madonos tema mene".

• **Vydūno ir Vinco Kudirkos monografijos** jau parašytos prieš kelerius metus, bet jų autorius Aleksandras Merkelis nori dar papildyti ir perredaguoti. A. Merkelis įpusėjęs ir Antano Smetonos monografiją: parašęs ligi 1927 metų pradžios, viso 450 mašinėle rašytų puslapių. Iš viso bus 900-1000 psl., didelio formato, kaip jo paties parašyta Vaižganto monografija. Dar teks gerokai papildyti medžiaga, esančia dr. Jurgio Šaulio archyve, kuris yra Philadelphijos universiteto bibliotekoje. Trūksta ir A. Smetonos 1921 - 1926 m. laikotarpyje redaguotų laikraščių, kuriuose būta vertingos medžiagos. Tikimasi jų bent dalį rasti, bet tai darbą baigti vilkina. (jv).

• **Dail. Vaclovas Ratas**, iš Sidnėjaus miesto persikėlė į priemiestį Parramattą, 16 mylių nuo centro, nors vadinamas priemiestis, bet gyventojų turi 250.000. Kaip laiške rašo: "Gyvenu ant kalno, prie didžiulio parko, kuriame tarp akmens uolų, yra išsirangęs nedidelis ežeras. Vieta labai graži, tik tolokai į darbą važinėti. Keliuos 5:30 ir grįžtu namo 6 val. vakaro. Tai kiek gi to laiko man belieka graviūromš bei kitiems darbams. Bet laiką vagiu ir dirbu, ir daug dirbu." (jv).

• **Rašytoja Karolė Pažėraitė**, apsigyvenusi Kolumbijoje, Medelyne, kiek susitvarkius, imsis baigti rašyti seniau pradėtą romaną. Be to, nori paruošti spaudai ir novelių rinkinį. Kitą metą žada ir atvykti į Ameriką, nes kelias nėra toks tolimas ir kelionė lėktuvu į abus galus iš Medelyno į Miami, Floridą tik 165 dol. Nori aplankyti savo gimines, pažįstamus bei kolegas rašytojus. (jv)

• **Rašytojas Kazys Bradūnas** antradienį anksti ryto su šeima atvyksta nuolatiniam apsigyvenimui į Chicagą ir nuo tos pat dienos pradės dirbti "Draugo" redakcijoje. Laikinai sustoja pas Gylius (Julijos Švabaitės šeimoje) 7040 S. Talman Ave., tel.: PRospect 6-9438.

• **Australijos lietuvių metraštis** baigiamas spausdinti. Jo meninę pusę prižiūri leidinio redakcinės kolegijos narys dail. Vaclovas Ratas. Tai didelio formato, gausiai iliustruota, stambi knyga. Dar pasirodys šiemet. (jv).

KAIP GIMĖ "XX AMŽIUS"

STASYS YLA, Putnam, Conn.

Kaune 1935/36 mokslo metais susidarė vienas branduolys, kurio tikslas buvo išdiskutuoti religinės kultūros savaitraščio planą. Branduolio nariai rinkosi beveik kas sekmadienį pas vieną kunigą, gyvenusį senamiestyje. Pavasarį, mokslo metams besibaigiant, planas atrodė pakankamai išdiskutuotas. Kilo mintis jį pateikti asmenims, kurie gerai jautė katalikų visuomenės pulsą. Tuo reikalu pasikalbėta su prof. J. Brazaičiu. Jis pažadėjo tam reikalui sukviesti pas save keletą draugų.

Dinamiškos dvasios laikraščio besiilgint

Sutartą dieną Brazaičio bute susirinko: Pr. Dielininkaitis, J. Grinius, Z. Ivinskis, A. Maceina, Ig. Skrupskelis ir iš minėto branduolio šių eilučių autorius su Pr. Gaida - Gaidamavičium (tada bebaigiančiu teologijos studijas). Šiedviem referavus savaitraščio planą, prasidėjo gyvos diskusijos. Visiems atrodė aišku, kad reikia gyvos, dinamiškos, krikščioniškos minties laikraščio.

Bet kaip šį reikalą konkrečiai spręsti: steigti naują ar bandyti apjungti kai kuriuos esamuosius? Abu atvejai pasirodė nelengvi. Tada berods A. Maceina iškėlė "Ryto" tylą. Šis dienraštis buvo vyriausybės laikinai sustabdytas. Keletą dienų nepasirodė, gal ir visai nebepasirodys? "Rytas" jau prieš tai silpo bendradarbiais ir skaitytojais.

Susirinkusieji nutarė susisiekti su dr. L. Bistru, "Ryto" redaktoriumi, ir išsiaiškinti padėtį. Telefonas buvo nepatogi priemonė, tad buvo pasiųsti A. Maceina ir šių eilučių autorius kalbėtis asmeniškai. Susirinkusiųjų sugestija "delegatams" buvo ši: "Ryto" redakciją perimtų nauji žmonės su nauju planu, gal ir vardu, o administracija liktų kaip likusi. Dr. Bistras pasiūlymą priėmė neabejodamas, netgi su ypatingu džiaugsmu. Tai būsianti geriausia išeitis gelbėti katalikų dienraštį.

Pasikalbėjimas su juo truko gal 20 minučių. Abu atstovai grįžo pas tebelaukiančius draugus. Parneštos žinios buvo sutiktos entuziastiškai.

Žaibiškas planavimas

Prasidėjo žaibiškas dienraščio planavimas. (Savaitraščio planai liko tik kaip inspiracija, sugestija.) Trumpiausiu laiku, gal poros valandų bėgyje, buvo parinktas vardas, skyrių vardai, pasiskirstyta darbu pagal artimesnes kiekvienam sritis, aptarta bendroji linkmė.

Vyr. redaktoriaus reikalas

Sukliuvo tik vyr. redaktoriaus reikalas. Nė vienas iš susirinkusiųjų negalėjo (dėl kitų pareigų) sėsti į vyr. redaktoriaus kėdę. Kur rasti laisvesnį? Kaune tokio nerasta. Tada buvo pasiūlytas vienas, laikinai esąs šalia Kauno — kun. J. Prunskis. Jį arčiau tepažino tik pats siūlytojas; jis tvirtino, kad maždaug vienerių metų bėgyje, talkinamas kolektyvo, kun. J. Prunskis galėtų išaugti į visai neblogą redaktorių. Dėlto siūlytojui ir buvo pavesta tuoj su juo susisiekti. Kun. J. Prunskis tuo metu sveikatos tikslais buvo prisiglaudęs Pažaislyje.

Jam šis siūlymas buvo staigmena, nes žurnalistinė jo patirtis buvo dar nedidelė. (Laikinai jis talkino trečiuoju nariu "Mūsų Laikraščio" redakcijoj.) Jam buvo pažadėta talka, ir techniškas įvedimas į dienraštinį darbą. Galutinai priklausė nuo Panevėžio vysk. K. Paltaroko, ar jis kun. J. Prunskiui paves imtis šių pareigų. Tuo reikalu du iš iniciatorių grupės tuoj nuvyko į Panevėžį. Vyskupas leido — ir vyr redaktoriaus klausimas formaliai buvo išspręstas. Faktiškai redagavimo atsakomybę pasiėmė kolektyvas iš septynių asmenų (aštuntasis — J. Keliuotis buvo įrašytas, bet niekad praktiškai nedalyvavęs).

Kun. St. Yla ir prof. J. Brazaitis

Kolektyvo nariai kasdien, po savo darbo, iš eilės sėdėjo redakcijoj, keletą kartų per savaitę rinkosi posėdžių, po 2 savaites vasarą dirbo ištisomis dienomis ir, bent pirmuosius metus, kas antrą - trečią dieną turėjo paruošti po gerą straipsnį; be to, jie organizavo skyrių bendradarbius ir kitą medžiagą. Kolektyvo nariai už savo darbą ir straipsnius neėmė nė vieno cento nei atlyginimo, nei honoraro.

Unikumas žurnalizmo istorijoje

"XX Amžiaus" kilmė yra mažas unikumas žurnalizmo istorijoj. Gal tik olandų roterdamiškis "De Masboode" buvo sukurtas ir vadovaujamas truputį panašiu būdu.

"XX Amžiumi" buvo įvykdytas tylus, beskausmis (kai kam vėliau suskaudęs) perversmas katalikų periodikoje. Jo pasisekimas glūdėjo, manding, staigume; ilgi svarstymai, abejonės, kritikos ir įtarinėjimai būtų paralyžavę darbą, dar jo nepradėjus. Juk taip dažnai būna mūsų gyvenime.

Mobilizacija iš vidaus

Pradėjus darbą anaiptol nebuvo lengva jį toliau vežti. Išvengus paralyžuojančių veiksnių iš šalies, reikėjo geros jėgų mobilizacijos iš vidaus. Ne visi septyni kolektyvo nariai buvo vienodai patyrę šiame darbe. Ne visi ir to paties tempo bei temperamento: vieni vulkaniški, impulsyvūs, kiti — ramūs, pasverti. Visi turėjo drąsių minčių, iniciatyvos, bet gal ne visi jautė visuomeninės taktikos plonumus. Kai kurie buvo meistriškai pajėgūs viską derinti. Visuomenė šito nejuto. Ji matė tik galutinį rezultatą, paženklintą visuomenine drąsa, išmintimi ir atsakomybe.

Redakcija ir kolektyvas

Kolektyvas vedė platų visuomeninės formacijos barą, o techniškoji redakcija — daugiau rūpinosi informacijos sektoriumi. Tarp redakcijos ir kolektyvo buvo gyvas ryšys ir sąveika. Vienas ir antras sudarė lyg darbo bendruomenę. Prie šių dviejų savo nuotaikomis jungėsi administracinis kolektyvas ir spaustuvinis. Dėl to, dienraštis šuoliais augo turiniu ir techniškąja pažanga. "Ryto" palikimas buvo peraugtas 90%. "Ryto" redaktorius Pakalniškio slapyvardžiu labai greit įsijungė kaip politinis apžvalgininkas.

25 metai

Šįmet sueina 25 metai nuo šio įdomaus eksperimento pradžios ir 21 metai nuo jo tragiškos užbaigos. Du kolektyvo nariai — Pr. Dielininkaitis ir Ig. Skrupskelis (paskutinis "XX A" redaktorius) buvo pirmųjų bolševikų areštų aukos. Pirmasis redaktorius kun. J. Prunskis 1940 pasiekė JAV ir įsijungė į "Draugo" redakciją. Po jo dar du iš administracijos — R. Valaitis ir A. Daugirdas, o nūn ir mestriškas "XX A" laužytojas V. Rigertas. Iš penkių buv. kolektyvo narių, kurie yra laisvajame pasaulyje, tik J. Brazaitis tęsia pilnesnę žurnalistinę misiją "Darbininko" redakcijoje.

Saulė ir vėžio liga

Dr. J. B. Howell, rašydamas žurnale "Archives of Dermatology", pažymi, kad dabar ir klinikinių stebėjimų dėka nustatyta, jog ultravioletiniai saulės spinduliai yra svarbus veiksnys odos vėžio atsiradime. Ypač mėlynakiai, šviesios sudėties asmenys, lengviau tų spindulių paveikiami. Visiems patariama būti atsargiems su saulinimusi.

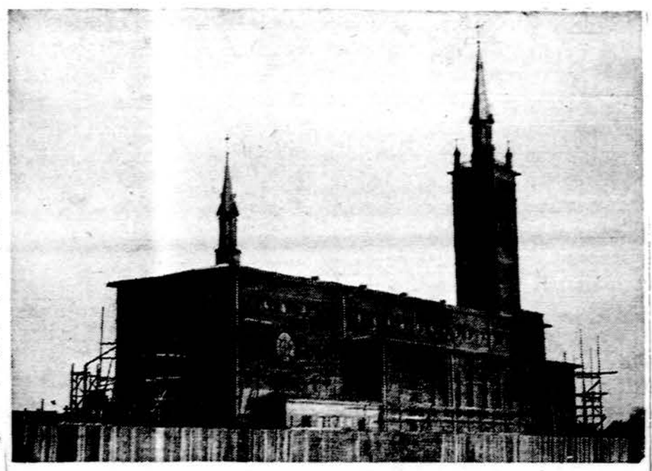

Lietuvių katalikų bažnyčia Klaipėdoje, kurią bolševikų okupacijoje su dideliu vargu, iš įvairių vietų rėmiami pasistatė tikintieji. Kai statyba buvo užbaigta, okupantai bolševikai areštavo kleboną kun. L. Povilonį ir bažnyčios pastatą užgrobė.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Mergaitės pasakojasi** "Kibirkštėlės", XVIII mergaičių stovyklos Putname, Conn. laikraštėlis, savo 2 nr. skelbia mergaičių pasipasakojimus. Paklaustos, kokia jų mėgiamiausia pasaka, ar pasakojimas, Rita Žibaitė atsakė — Žemaitės "Geroji Onelė", Rūta Augiūtė — apie šv. Teresėlę, Rasa Kregždytė ir Linda Blauzdžiūnaitė — Zobarsko "Riestaūsio sūnus", Rasa Navickaitė — "Žirnulis". Paklaustos — jeigu galėtų bet kur važiuoti, kokią kelionę pasirinktų, atsakė: Rūta Augiūtė į Floridą, Rasa Sodaitytė — į Chicagą, Birūtė Venclovaitė — į stovyklą Manchestery, Ilona Noreikaitė, Ramunė Kerbelytė, Jūratė Kalinauskaitė, Linda Blauzdžiūnaitė — į Lietuvą.

Paklaustos, kuo norėtų būti, atsakė: Elvyra Puznikaitė ir Rita Čepulytė nori būti seselėmis; Birutė Venclovaitė — slauge. Paklaustos, kuris darbas joms geriausiai patinka, Daiva Mučinskaitė pasakojo, kad jai patinka būti virėja, namuose išbandyti visokius receptus; Danutė Zubaitė, savanore dirbdama vaikų ligoninėje, labai tuo patenkinta — malonu su sergančiais vaikais pasikalbėti, juos pradžiuginti. Silvija Uselytei įdomiausia matematika. Teresė Bendoriutė nori būti mokytoja, nes "jos darbas lengvas — nereikia pačiai mokytis; jai reikia tik vedėjos klausyti ir gali visus savo klasėje ir mokykloje valdyti".

Silvijai Koncevičiūtei labiausia patinka dirbti knygyne, kur visada viešpatauja tyla ir žmonėms galima padėti surasti knygas. Elenutei Bradūnaitei patinka mažus vaikus saugoti ir klausytis jų prasimanytos vaikiškos kalbos. Lindai Banilis patinka prižiūrėti gėles ir daržą. Rūta Ruzgaitė norėtų mokyti — labai malonu pamatyti savo pastangų rezultatus.

Gi Danutė Kezytė sako: "Aš norėčiau būti paprasta šeimininke, tvarkyt namus, augint vaikelius. Man nerūpi įsigyt doktorato ar būti raketų inžinieriumi. Aš nenoriu būti garsi pasaulyje, tik kad būčiau svarbi savo vaikams".

• **Vaidoto Daukanto** architektūros projektas susilaukė pagyrimo New Yorko konkurse, kuriame dalyvavo eilė universitetų. V. Daukantas architektūros studijas yra ėjęs mokslus Illinois universitete, o vasarą išvyko gilintis į gynybos mokslus karininkų vasaros stovykloje Fort Leonard Wood, Missouri.

• **Žurnalistinis fotografas Juozas Bačkaitis**, Nepriklausomoje Lietuvoje eilę metų dirbęs "Eltoje" ir Visuomeninio Darbo valdyboje, iš Australijos (Adelaidės) atvyko į JAV, į New Yorką. Didoką kiekį itin vertingų savo foto kūrinių, pagamintų anuomet laisvojoje Lietuvoje, J. Baškaitis yra rūpestingai išsaugojęs per abi okupacijas, karo audras bei tremtį, ir dabar atsigabeno į JAV.

Savo veržlia energija ir kruopštumu J. Bačkaitis Australijoje, Adelaidėje, yra puikiai įsikūręs. Į JAV jis atvyko aplankyti seserų, brolio bei kitų giminių, bičiulių.

J. Bačkaitis yra apsistojęs savo sesers ir svainio Krušinskų šeimoje: 355 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. Telef.: AP 7-8354. Turėjo ilgesnį susitikimą su žurnalistu Jonu Leonu, su kuriuo visą laiką drauge dirbo "Eltoje" ir Visuomeninio Darbo vadyboje; buvo nesimatę 20 metų. Abu, kartu su Ant. Krušinsku, širdingai pasisvečiavo pas Amerikos lietuvių veikėją Joną Valaitį (pažįstamą iš Lietuvos laikų).

Jonas Valaitis J. Bačkiui ir J. Leonui padarė mielo netikėto džiaugsmo: parodė judviejų praeities darbų Visuomeninio Darbo vadyboje — gausų rinkinį tos žinybos anuomet Amerikos lietuvių spaudai pagamintų įvairių Lietuvos vaizdų — matricų.

J. Valaitis šį rinkinį (o tai, tur būt, yra unikumas pasaulyje) išlaikė net su visais paaiškinamaisiais parašais. Taigi, J. Bačkaitis išvydo savo senus fotografinius darbus, o J. Leonas — parašus.

J. Bačkaitis yra didelis keliautojas. Jis dar prieš antrąjį karą lankėsi kone visoje Pietų Amerikoje ir daugiau ar mažiau yra gyvenęs beveik visose to žemyno valstybėse. Sakosi ir dabar kelionę turėjęs labai įvairią bei įdomią. Svečias daug pasakojo apie Australiją. Jis turi įvairių sumanymų ateičiai.

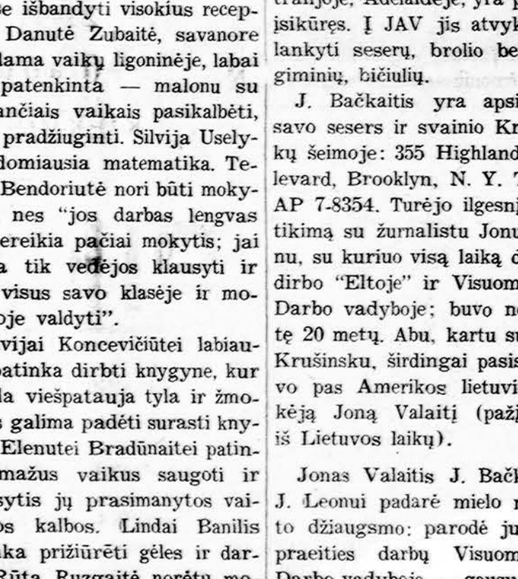

Prancūzų super-batiskopas Archimedas, skirtas vandenynų gelmėms tirti; neseniai paleistas į vandenį. Juo plaukia 2 žmonės, gali panerti iki 35,000 pėdų gilumo ir vandenynų dugne daryti gręžimus bei iškelti paimtus dugno pavyzdžius.

Būkime įstatymų vergai, kad būtume laisvi. — Cicero

BAŽNYTINIŲ PAMALDŲ VADOVĖLIS

yra gausumas Drauge. Jame yra visos reikalingos maldos ir giesmės bei liturginiai nurodymai. Išleido Kunigų Vienybė, 2 pataisyta laida. Kaina $3.50. Užsakymus siųsti: DRAUGAS, 4545 W. 63 St., Chicago 29, Ill.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10.11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais 8:30—9:30 val. ryto. Vakaruškos pirmad. 7 val. vak.
Anglų kalba: kasdien nuo antradienio iki penktadienio 7 7:30 val. vakaro.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA 1490 kil. AM ir 102.7 mg. FM
Tel. HEmlock 4 - 2413
7159 So. Maplewood Ave. Chicago 29, Ill.

MOVING

Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

VESTUVIŲ NUOTRAUKOS IR AUKŠTOS RŪŠIES FOTOGRAFIJOS MŪSŲ SPECIALYBĖ.
PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481

GERAS IR PIGUS
DAŽYMAS
IŠ LAUKO IR VIDAUS
LA 3-4264

Visi Pittsburgh'o lietuviai
KLAUSO IR REMIA
Pittsburgh'o Lietuvių Katalikų Radijo Programą
vadovaujamą
Lietuvos Vyčių Pittsburghe
JI TRANSLIUOJAMA
IŠ STIPRIOS IR GALINGOS
WLOA
RADIJO STOTIES BRADDOCKS
Kiekvieną sekmadienį nuo 1:30 iki 2:00 val. p. p.
Visais reikalais kreipkitės šiuo adresu: Lithuanian Catholic Hour, Radio Station WLOA, Braddock, Pennsylvania.

REMKITE "DRAUGĄ"

AR MANOTE PIRKTI AUTOMOBILĮ?
GERĄ IR NEBRANGŲ
Daugybė naujų ir visų išdirbysčių automobilių.
Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimui.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
(I WILL LIKE US
CHRYSLER—PLYMOUTH—IMPERIAL—VALIANT
SALES — SERVICE
4030 Archer Avenue. Chicago, Illinois
Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRospect 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30, kitom dienom nlo 9 iki 6 v. v.
Sekmadieniais liepos ir rugpiūčio mėn. abi krautuvės uždarytos.
Penktadienio vakare iki 9:30 valandos vakaro atidara tik 6211 South Western Ave. krautuvė.

KVIEČIAME APLANKYTI NAUJAS PATALPAS!

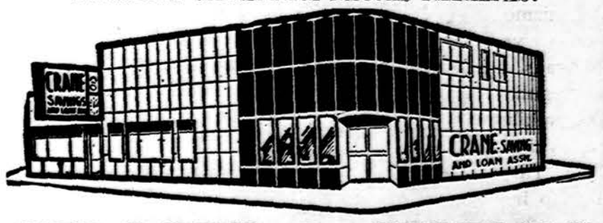

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4½%
NESA INVESTAVIMO SĄSKAITOS
Mokami nuo vasario mėn. 1 d., 1960 m.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 p. p.
ŠEŠTAD. ..9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
AUGUST — RUGP. 10, 11, 12 D. D.

C. DA SILVA IMPORTED 10 YR. OLD BRANDY	Fifth	$3.29
STOCK 10 YR. OLD IMPORTED BRANDY	Fifth	$3.98
BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	$4.89
RICCADONNA Imported VERMOUTH Dry or Sweet 30 oz. Bottle		$1.19
CENTURY CLUB 86 PROOF STRAIGHT BOURBON	Fifth	$2.89
POPULAR BRAND OF BLACKBERRY, APRICOT PEACH, CHERRY BRANDY	Fifth	$2.98
ASSORTED GERMAN WINES 1960 VINTAGE	Fifth	.89¢
PFEIFFER PREMIUM BEER Case of 24—12 oz. cans	Case	$2.98
PABST BEER Case of 24—12 oz. No deposit bottles	Case	$3.59

Vėžys – didžioji paslaptis

Statistinė tos ligos problematika

DR. V. LITAS

Karl Heinrich Bauer, Heidelbergo universiteto profesorius, prieš kurį laiką buvęs rektorius, dabartinis Chirurginių Uni versiteto klinikų direktorius, organizuodamas prie Heidelbergo universiteto Centrinį Vėžiui Tirti institutą, Heilderbergo universiteto senate skaitė apžvalginį pranešimą: "Vėžio problematika". Kitą labai įdomų pranešimą ("Tumorų biochemija") davė didelis biochemikas prof. H. Lettre. Šitas apžvalginis straipsnis yra tų pranešimų santrauka. Niekas prieš mokslo šviesą neturi užmerkti akis.

Vėžys — organizmo celių išsigimimas

Žmogaus organizmas yra komplikuota celių valstybė. Vėžys yra organizmo celių išsigimimas. Kitaip — vėžys yra išsigimimo sukilimas prieš organizmo santvarką. Vėžys yra tvarkos praradimas organizme. Šitas tvarkos praradimas pirmiausia yra tik lokalinis, po to suirimas pasidaro regionalinis, vėliau virsta anarchija ir pagaliau priveda organizmą prie žlugimo.

Vėžys yra tam tikrų audinių susidarymas. Normalios organizmo celės virsta vėžio celėmis. Vėžio celes tvarko visai kiti gamtos dėsniai. Vėžio celių augimas neturi ribų. Neribotas vėžio celių plitimas ardo žmogaus organus ir audinius, ir pagaliau viskas pasibaigia mirtimi. Žmogaus kūno celės varsta vėžio celėmis dažniausia po tam tikro sužalojimo. Celių sužalojimą gali sukelti cheminiai, fiziniai ir net dvasiniai veiksniai.

Vėžys yra susirgimas prieš visą prigimtį. Negydomas vėžys žmogui atneša mirtį. Kiekvienas žmogus gali būti vėžio auka. Vėžys nėra paveldimas. Žmogaus organizme vėžys atsiranda "iš naujo". Po to jis žūsta kartu su žmogumi. Gyvuliai taip pat suserga vėžiu. Bet vėžys yra beveik tik žmogiška problema. Didžiausią dažnumą rodo žmogaus skilvio ir plaučių vėžys. Daug veiksnių vėžiui atsirasti sukūrė modernus žmogus. Tarp primityvių žmonių vėžys yra retesnė mirties priežastis.

Vėžys gali pulti kiekvieną žmogaus kūno audinį ir organą. Didelė vėžio audinių piktybė yra sugebėjimas sukurti vėžio židinius visame žmogaus organizme. Vėžio židiniai dažniausiai puola žmogaus limfos ir kraujo indus.

Šiurpi vėžio ligos statistika

Vėžys kol kas yra didelė paslaptis. Bet didžiausia paslaptis yra pati žmogaus gyvybė. Organizmo augimas ir išsivystymas yra "savęs kūrimas". Žmogaus organizme yra augimo reguliavimas. Vėžio audiniai yra sukilimas prieš reguliavimą. Vėžys yra to sukilimo išdava. Tarp celių augimo reguliavimo ir vėžio yra tam tikras rysys. Žmogaus celių daugyba šitaip atrodo: iš vienos pasidaro dvi. Vėžio celių pasigaminimas vyksta kitaip. Šitą procesą dengia nežinomybė. Žmogaus organizmo celių virtimas vėžio celėmis yra neatstatomas, neatverčiamas ir nesugrąžinamas procesas. Vėžio celės nevirsta atgal į normalias celes.

Žmogaus organizmo tvarką suardo ir tuo būdu sukelia vėžį daugiausia išoriniai arba egzogeniniai veiksniai ("carcinogenai"). Pats žmogaus organizmas nėra pagrindinė vėžio atsiradimo priežastis.

Vėžys yra mokslo ir medicinos problema. Vokiečių Statistikos biuletenis šitaip skelbia: 1958 metais Vakarų Vokietijoje vėžiu mirė 109,484 žmonės. Iš to išeina: kiekvieną dieną mirė vėžiu 299 arba per valandą 12 žmonių. Vienas žmogus mirė vėžiu kiekvieną penktą minutę.

Žmonių mirtingumas vėžiu daro didelę pažangą.

1890 metais vėžiu mirė kiekvienas 38-tas žmogus.

1920 metais vėžys pakirto kiekvieną 15-tą žmogų.

1930 metais vėžys nusinešė kiekvieną 8 žmogų.

1950 metais kiekvieno 6 žmogaus mirties priežastį sudarė vėžys.

1961 metais kiekviena 5 mirtis yra iš vėžio rankos. Tarp vyrų po 45 metų amžiaus vėžys turi didelį dažnumą: kiekvieno trečio mirties priežastis yra vėžys.

Širdies smūgis, tuberkuliozė ir vėžys

Vėžys tarp mirties priežasčių artinasi į pirmą vietą: 1900 metais tarp mirties priežasčių vėžys užėmė 7 vietą, 1925 metais vėžys persikėlė į 4 vietą, 1955 metais po širdies smūgių vėžys sudaro antrą vietą mirties priežasčių grupę. Tuo tarpu tuberkuliozė per tą laiką iš antros vietos nustumta į septintą. Žmonių mirtingumas vėžiu darosi vis didesnis. Visų žmogaus mirtingumo priežasčių priešaky žengia širdies smūgiai. Bet statistika prie širdies smūgių priskiria įvairius atsitikimus: širdies ir kraujo indų, medžiagų apykaitos ir inkstų, aukšto kraujo spaudimo, plaučių, arterijų sklerozės ir t. t. 83% šitų mirties priežasčių ištinka žmogų po 60 metų amžiaus. "Širdies smūgiai" dažnai sudaro natūralią senatvės mirtį (75—80). Su vėžiu yra kitaip.

Žmonių priešas Nr. 1

Vėžio mirties dažnumų didėjimas prasideda po 30 metų amžiaus. Mirtingumo maksimumą sudaro 45—60 metų žmonės. Kitaip pasakius, žmonės pilno darbingumo. Tarp 45—60 metų žmonių mirtingumo vėžys užima pirmą vietą. Vidutinis vėžiu mirusio žmogaus amžius yra 54 metai. Kieta realybė šitaip atrodo: vėžys taikos metais yra žmonių priešas Nr. 1.

Vėžys dabar artinasi iš mirties priežasčių tarpo į pirmą vietą. Infekcinės ligos yra stumiamos atgal. Bet vėžio dažnumas daro didelę pažangą. Tam tikri žmonių sluoksniai vėžio atžvilgiu rodo pastovumą.

Viena iš vėžio rugiapiūtės priežasčių yra bendras žmonių skaičiaus didėjimas. Prie žmonių skaičiaus didėjimo prisideda kūdikių mirtingumo sumažinimas, higienos sąlygų pagerėjimas, žemės derlingumo kėlimas, energijos šaltiniai ir t. t.

Amžiaus ilgėjimas ir vėžys

Vėžio dažnumų didėjimas yra tiesioginė išdava bendro žmonių amžiaus pailgėjimo. 1871 metais vidutinis žmonių amžius siekė 38 metus (Vokietijoje). 1948

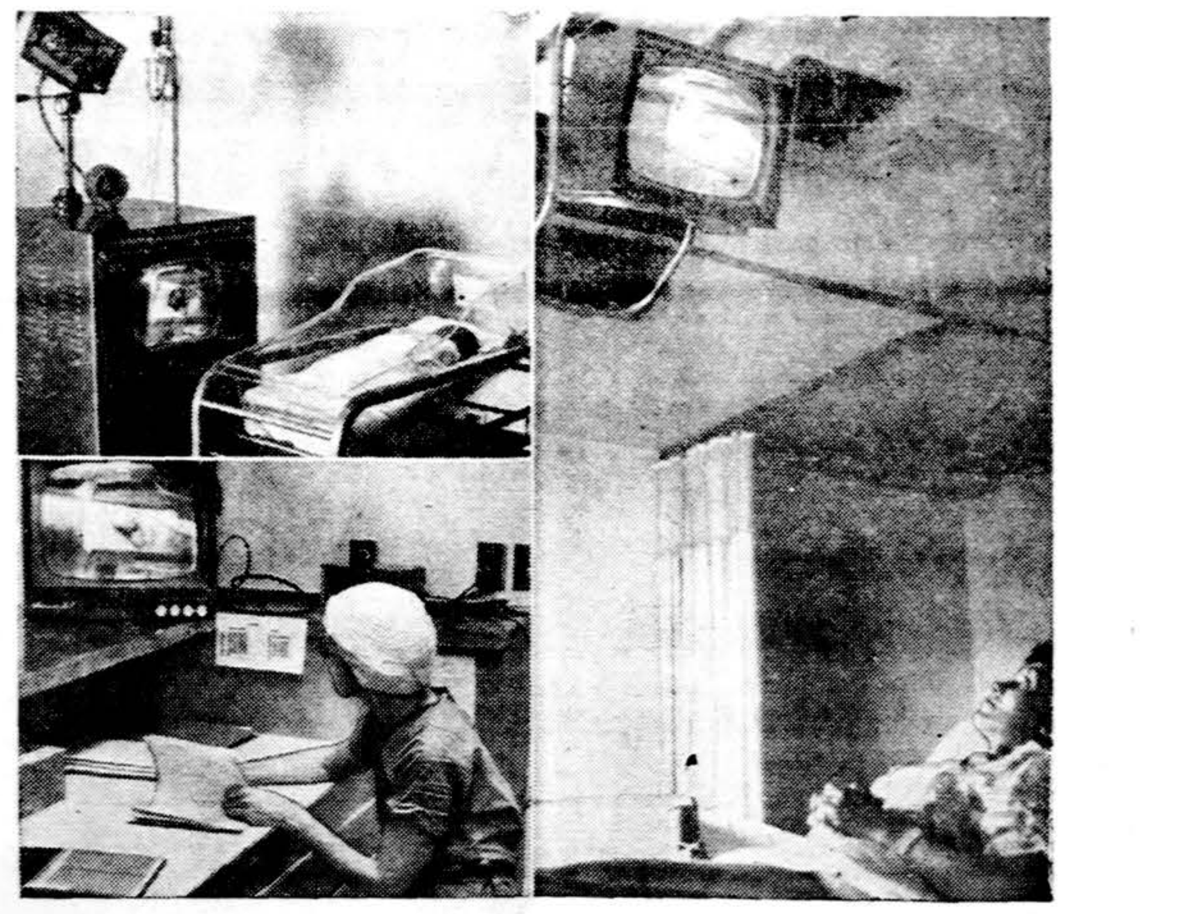

Televizijos kamera ligoninėje. Viršuje, kairėje, naujagimis snūduriuoja lopšely; į jį nukreipta televizijos kamera, kuri nuolat ji vaizdą perduoda gailestingajai seseriai (kairėj apačioje) ir jo motinai (—dešinėje). Televizija leidžia gailestingajai seseriai nuolat stebėti sunkiai sergantį kūdikį, nebūnant prie jo lovutės, o lankytojai gali kalbint ir matyti pacientą, neįeidami į kambarį. Tas įtaisas jau yra įrengtas naujoje Memorial ligoninėje Buena Parke, Calif., netoli Los Angeles.

metais vidutinis žmonių amžius Vokietijoje sudarė beveik 70 metų. Amžiaus ilgėjimas yra senų žmonių klasės arba procento didėjimas. Tarp senų žmonių vėžys turi didžiausią išsiplėtimą. Dabar pasidarė didelis procentas žmonių senesnių kaip 65 metai.

Amžiaus prailgėjimas sudarė žmonių sąstato pagal amžių pasikeitimą:

a. Žmonių amžiaus klasė nuo 0 iki 20 metų reliatyviai pasidarė mažesnė. Vėžys tarp šitų žmonių yra retenybė.

b. Žmonių amžiaus klasė tarp 20 ir 45 metų pasiliko ta pati. Šitos žmonių amžiaus klasės vėžio dažnumas nėra didelis.

c. Žmonių amžiaus klasė tarp 45 ir 65 metų dabar yra 60% didesnė kaip 1910 metais. Šito amžiaus žmonės yra pagrindinis vėžio taikinys.

d. Žmonių senesnių kaip 65 metai skaičius dabar yra dvigubai didesnis. Vėžys yra piktas šitų žmonių senatvės palydovas.

Žmonių amžiaus klasė tarp 65 ir 70 metų turi 9 kartus didesnį vėžio dažnumą kaip 40 ir 45 metų žmonių amžiaus klasė.

Kodėl su amžiumi didėja vėžio pavojus

Senesnio žmogaus kūno audiniai prieš vėžį turi nedidelį atsparumą. Tam tikri mokslininkai net sakė: vėžio priežastis yra senatvė. Šitą išvadą remia tik statistika. Išvada be abejo yra klaidinga. Senatvė nėra vėžio priežastis. Seno žmogaus kūnas yra ilgesnį laiką veikiamas carcinogeninių veiksnių. Senatvės vėžys yra ilgo laiko išdava.

Cheminės medžiagos ir fiziniai veiksniai seno žmogaus kūną veikė ilgesnį laiką. Seno žmogaus kūnas per ilgą laiką priėmė labai daug fizinės ir cheminės energijos kvantų įvairiais pavidalais. Fiziniai ir cheminiai veiksniai seno žmogaus organizme turi laiko parengti vėžio dirvą. Senas organizmas turi didesnę cheminių ir fizinių veiksnių sumą.

Vėžio dažnumą pakėlė šių laikų tobula diagnostika. Senesniais laikais registruodavo: "mirtis dėl senatvės". Bet labai dažnai "mirtis dėl senatvės" yra mirtis vėžiu. Šių laikų diagnostika daro skirtumą.

Plaučių vėžys

Vis dėlto yra tikra teisybė: mūsų laikais smarkiai plinta plaučių vėžys. Priežastis: mūsų laikais oras yra daugiau užterštas cheminėmis medžiagomis. Vokiečių statistika šitaip skelbia: žmonių mirtingumo vėžiu procentas darosi vis didesnis. 1935 metais vėžys sudarė 13.5% mirties priežasčių. 1958 metais mirtingumas dėl vėžio pasiekė 19%. Vadinasi, vis didesnis žmonių procentas miršta vėžiu. Prie 19% dar reikia pridėti 2.7% mirimų, kurie užregistruoti kaip "dėl senatvės nusilpimo", bet iš tikro mirė vėžiu. Tuo būdu 1958 metais vėžys sudaro 21.7% visų mirimų. Kitaip pasakius, kiekvienas penktas žmogus Vokietijoje miršta vėžiu.

Bet vokiečių statistika duoda tik mirties atvejus. Šita statistika nieko nesako apie vėžio paliestus asmenis — ligonius ir išgydytus. Bauer daro šitokį spėjimą: 1955 metais, kada 100,000 žmonių Vokietijoje mirė vėžiu, mažiausiai 250,000 žmonių sirgo vėžiu. 103,000 šitų vėžio ligonių 1956 metais papildė vokiečių kapus.

Vėžio dažnumas, galimas daiktas, priklauso nuo žmogaus pašaukimo, gyvenamos vietos (miestas ar kaimas), gyvenimo kasdienybės ir t. t.

Kas penktą minutę vienas žmogus Vokietijoje miršta vėžiu. Nestabdomas vėžys po kurio laiko bus kas trečio asmens mirties priežastis. Tarp vėžio ir mokslo vyksta lenktyniavimas. Kol kas vėžys pirmauja. Gal būt tik laikinai.

Vėžio išsivystymas

Vėžys yra sudėtinė sąvoka: šitas vardas apima šimtus formų. Vėžio morfologija, tirdama vėžio susidarymo pradžią, sudėtį, išsiplėtimą ir formas, sudaro visų tumorų klasifikacijos

(Nukelta į 6 psl.)

SUKAKTUVINIS
IŠPARDAVIMAS!

SUKAKTUVINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.

PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Vēliūro, činčilos ir "needlepoint". Didelis pasirinkimas angliškų medžiagų vyrų ir moterų kostiumams. Pagaminame užuolaidas. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.

Ə1Ə West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų anksčiau buvusių patalpų.
Automobilius galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje
Atidaryta kasdien įskaitant ir sekmadienius nuo 9 v. r. iki 5:30 p. p. Pirmadieniais uždaryta

HOLY FAMILY VILLA
123 gatvė, Orland Park, Ill.
(Labdarių Ūkyje)
KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ
—Įvyksta—
PIKNIKAS
Visi kviečiami dalyvauti, pasinaudoti žaidimais vaikams ir suaugusiems, pažaisti sviediniu, pasidžiaugti gamta bei pasistiprinti lietuviškais valgiais.
Piknikus ruošia
HOLY FAMILY VILLA AUXILIARY

4¼% DIVIDENTŲ
Ant Visų Taupymo Sąskaitų
INDĖLIAI APDRAUSTI IKI $10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta

PATIKRINKIT AUTOMOBILĮ
PAS PRITYRUSIUS MECHANIKUS
TUNE UP 8 CIL. .... $ 7.00
TUNE UP 6 CIL .... $ 5.50
AUTOMAT. TRANSMIS. SEALS ĮDĖJIMAS $30.00
VISŲ FIRMŲ AUTOMOBILIŲ STABZIŲ (Relinings) .... nuo $14.95 iki $17.95
TRANSMICIJŲ PERDIRBIMAS (OVERHAUL) DARBAS $50.00
KIEKVIENAS DARBAS GARANTUOJAMAS 90 DIENŲ.
MOTORO PAGRINDINIS REMONTAS, "BODY WORK" IR DAŽYMAS
WESTERN AUTO SALES & SERVICE
(LIETUVIŲ ĮMONĖ)
4318 South Western Avenue
Telefonas — LAfayette 3-1790

MOVING
R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnav. vietoje $3.00, už dirbtuvės darbą — $10.00 ir dalys
Pigios paveikslinės lempos.
J. MIGLINAS
2549 W. 69th St. II a. PR 6-1063

Pirkite JAV Apsaugos Bonus!

AMERICAN FURNITURE MART
PAVYZDINIAI BALDAI LENGVAIS IŠMOKĖJIMAIS
Matrasas su spyruoklēm ir spyruoklių dėžė $39.95
3 dalių sudedamas parior setas: 2 galiniai staliukai, 2 stalo lempos, cocktail stalas, paveikslas ir kilimėlis. $229.95
11 dalių miegamojo baldai: komoda, spintos, matrasai, 2 pagalvės, 2 Vanity lempos, 2 paveikslai, tik už $149.95
Specialus TV setas $139.95
GERIAUSIOJI KRAUTUVĖ PIGIAI BALDUS PIRKTI
Šaldituvai, vėsintuvai, air conditioner ir kt. reikmenys dideliam pasirinkime.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.
ROOSEVELT FURNITURE CO
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-471
Valandos: pirmad. ... ketvirt. ... vai. antr. treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Liepos ir rugpiūčio mėn. sekmad. uždaryta.

4¼% mokame už santaupas, padėtas investavimo sąskaiton.
Už paprastoj sąskaitoj laikomus pinigus mokame 4%.

Dabar mūsų turtas jau viršija
$20,000,000.00
Didžiausioji ir stipriausioji Bridgeporto taupymo įstaiga.
Per 65 metus nuolat mokame aukščiausius dividendus, suderintus su santaupų saugumu.
ALBERT J. AUKERS, Prezidentas
District Savings
AND LOAN ASSOCIATION
3430 SOUTH HALSTED STREET • CHICAGO 8, ILLINOIS • CLIffside 4-0166
"Free Parking directly behind our office"
NEW OFFICE HOURS: MONDAY and TUESDAY 9 A.M. to 4 P.M. / WEDNESDAY CLOSED
THURSDAY 9 A.M. to 8 P.M. / FRIDAY 9 A.M. to 6 P.M. / SATURDAY 9 A.M. to 1 P.M.

MOVING
A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus iš tolimų ir artimų atstumų
Tel RE 7-799..

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIJAI, HI-FI, VĖSINTUVAI Pardavimai-taisymai. Sek. uždaryta

taupyk
MIDLAND Savings
BENDROVĖJE
Įsteigta 1914 m.
4½% ant visų saskaitų
INSURED
CALIFORNIA
ARCHER
Kapitalas $7.000.000,00
4040 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
August Saldukas, President
Kiekviena sąskaita ligi $10,000.00 apdrausta Federalinės Valdžios Įstaigoje

MODERNUSIS MENAS

JONAS TRIČYS, Chicago, Ill.

Ar ekspresionizmas, abstraktinis ultramodernizmas ir jiems panašūs stiliai neišeina iš meno, kaipo tokio, kriterijaus? Pirmiausia reikia pasakyti, kad tai yra ne taip jau lengvai atsakoma. Ypatingai, detališkesnio įrodinėjimo atveju.

Realistai ir modernistai

Šiuo klausimu tremties spaudoje yra labai daug rašyta ir diskutuota paskaitose bei privačiuose rateliuos, bet, kiek savo protavimų apimu, man susidaro įspūdis, kad arba mes neturime kūrybinę esmę objektyviai suprantančių žmonių, arba, jeigu jų ir yra, šie nededa pakankamai pastangų, arba yra nepajėgūs skaitančiajai bei klausančiajai auditorijai paties svarbiausiojo perteikti. Realistai ir modernistai savo "karo lauke" dažniausiai naudojasi šiais jau labai nusibodusiais ginklais: realistai — **nesuprantama, primityvu, kvaila**. O modernistai jiems atsikerta — **atsilikimu ir naivumu**. Ir taip šios "patrankos" palaikomos kulkosvaidinės žodijados pavirsta į didžiausią kovą (kaip tų plikių, susipešusių dėl rastų šukų), kai tuo tarpu nuosekliau pamąsčius, tikrai, nebūtų ko kautis, nes tikrojo meno esmė, kaip ir oras, kuris teikia gyvybės palaikymą vieniems ir kitiems, glūdi, kaip modernistų, taip ir realistų pusėje. Jokiu būdu ne viskas yra menas, ką sukuria realistai, ir ne viskas būtinai kvaila ir bevertiška, jeigu tas kai kam atrodo nebesuprantama.

Tikras dalykas, kad erzacinio meno yra apstu ir vienoje, ir kitoje pusėje. Daugelis realistų serga naivumu ir nepajėgumu apvaldyti daug reikalaujančios technikos, o modernistai įžūliai tuo pasinaudoja, kad abstraktiniame stiliuje daug sunkiau atskirti tikrąjį meną. Pavyzdžiui: yra daug vidinio išgyvenimo momentų, kurie jokiu būdu nesiduotų išreiškiama kuriomis nors mums atpažįstamomis, realiomis, daiktinėmis formomis ir, kadangi tai yra gilios individualybės išraiška, be abejonės, svetimajam atsistojus prieš šitokį kūrinį darosi sunkiai suprantama. Ar nebūtų perdrąsu, vien tik dėl to, kad į gyvenimą atėjo nauja, iki šiol mūsų pojūčiais neišgyventa apraiška, tą kūrinį lengvabūdišku mostu nustumti nuo meninio pedestalo? Ir kita kontraversija: jeigu dailininkas sukūrė paveikslą perteikdamas gamtą savo vidinio išgyvenimo spektro spalvomis (ne sausu gamtos kopijavimo būdu), bet pasinaudojo mums atpažįstamomis formomis, ar todėl jis jau atsilikėlis ir naivus?

Kūrybos tikrasis kompasas — vidinė išgyvenamoji tikrovė

Kaslink įvairių **izmų**, nemanau, kad kuriantysis turėjo jų laikytis, nes tokį, manau, negalėtume pavadinti originaliu kūrėju, bet pamėgdžiotoju. Kūrybos kelyje tikruoju kompasu yra tik vidinė, individuali išgyvenamoji tikrovė. Realioji aplinka yra tik priemonė menui apreikšti. Kūrinys, kaip ir pats žmogus, yra vienkartinis ir nepakartojamas, todėl visokius izmus norėčiau prilyginti žmogaus būdo aptarčiai — charakterizavimui. Kūrinių sumėtymo į izmų dėžutes darbą, kūrėjas turėtų palikti kritiko dispozicijai.

Išeidamas iš šio, nors ir perdaug suimdamas visa į vieną gniužtę, norėčiau pasakyti, kad jokio abstraktaus, moderninio, ultramoderninio bei kitokio meno visai nėra. Menas yra tik vienas ir kurio, deja, raudona linija neįmanoma išvesti: kur jis prasideda ir kur baigiasi. Vienur jo yra labai apstu ir mes tai neužvejodami pajuntame, kitur jo gal mažiau ir labai maža, o dar kitur mus paveikia įvairūs išorės aspektai arba mūsų pačių pajėgumas kūrinį suprasti ir mus, kartais gana gerokai, suklaidina.

Nors ir nevisai į tema, bet dar aiškesniam papildymui galėčiau pridurti, kad menas lygiai tarnauja kaip blogio, taip ir gėrio egzistencijai. Jis lygiai išlieka tuo pačiu menu kaip vieno, taip ir kito tarnyboje.

Vėl, kitu atveju, labai dažnai prieš mus stovi, pasakyčiau, didelis kelmas, ant kurio, meną vertindami, ne retai suklumpame. Tai yra mūsų individualus skonis — **patinka — nepatinka**. Mūsų niekas neverčia gėrėtis tokiu menu bei jį apmokėti, kuris neatitinka mūsų skonį, bet kartu turime būti labai atsargūs braukti raudoną liniją tarp meno ir ne meno. Kaip savo išvaizda ir dvasiniu išsipinduliavimu mus atstumiantis žmogus, kuris neranda kontakto mūsų dvasioje, gali būti didžiadvasis milžinas, taip ir kūrinys, kuris mūsų pojūčiams neatitinka, gali būti brangiausia vertybe meniniu atžvilgiu.

Yra visai neginčytina, kad visokių izmų priedangoje paskutiniu metu meno laurais puošiasi gausybė šarlatanų meno pasaulyje su savo menkaverčiais erzacais, ir šitos raugės daugeliu atveju užteršia švarų javą. Jie, tikrai, neatpažįsta jokio meno, nes viską mato tik per savo egoistiškai garbėtroškinę bei mados srovinę prizmę ir, nėra abejonės, šitokios asmenybės, retai būdamos pačios savimi, negalės sukurti ko nors originalaus. Menas, kaip toks, bazuojasi kūrėjo vidiniu gilumu. Seklumose didelės žuvys negyvena.

Man atrodo, nėra didelio reikalo perdaug jaudintis dėl šitokio elemento, kuris yra sunkiai išskiriamas — kaip anos raugės iš švaraus javo — bet kurios galėtų būti lengvai atpažintos, jeigu mes nors kiek sukauptume daugiau jautrumo jam atidengti. Atidengti, ir tuo pačiu ignoruoti, t. y. neparemiant savo ištekliais bei moraline tolerancija, o atpažinus bacilą jau yra pusė darbo atlikta iki jos sunaikinimo. Manau, kad nereikia būti labai išmintingam, kad būtų suprasta: kolei visuomenė nepriaugs atpažinti meną ir ne meną, tol ji pati neretai duos progos tarpti meno pasaulyje visokiems akrobatams, diletantams, grafomanams ir apskritai visokiems šios rūšies šarlatanams.

Tikiu, kad kuo daugiau visuomenė sueis į kontaktą su tikrais intelektualais kūrėjais įvairiose meno šakose, stebėdama jų meną bei studijuodama kūrybinio proceso aspiracijas, tuo daugiau plėsis jos meno atpažinimo galios.

Menas reikalauja inteligencijos ir gilaus žmogiškojo dvasios jautrumo jį atpažinti, suprasti ir pasinaudoti.

Tikrasis menas dvelkia originalumu. Kiekvienas meno kūrinys, kaip ir pats kūrėjas, yra nepakartojamas, todėl kiekvienas mėginimas kopijuoti, plagijuoti yra lygus pasikėsinimui į svetimą nuosavybę, pasikėsintojo susiniekinimo kaina, parodant plagijuotojo menkavertiškumą.

Red. pastaba. Šis straipsnis atsirado muz. J. Bertuliui pateikus eilei mūsų **mūsų** kultūrininkų klausimus apie modernųjį meną ir plagijavimą.

Dail. Jonas Tričys prie savo kūrybos darbo.

Kultūrinė kronika

• **Dail. Adomas Varnas** nutapė portretą Z. Rimšos, kuris iš Montrealio buvo atvykęs pas mūsų dailininką, susižavėjęs jo kūryba.

• **50 metų kai mirė Enrikas Šadagys** suėjo vakar; buvo pirmasis Tilžės laikraščio "Pagalbos" redaktorius, eilės kitų lietuviškų laikraščių bendradarbis. Mirė Lankupiuose 1911 m. rugp. 11 d., turėdamas 43 m. amžiaus.

• **Prof. V. Jakubėnas** su žmona atostogaudamas Wyoming valstybėje, 10,000 pėdų aukštyje netoli Lake Marie ežero džiaugiasi radęs puikių baravykų. Pakeliui į Chicagą dar sustojo Denvery.

• **Organizuojamas Australijos lietuvių kultūros muziejus,** kurio iniciatoriumi yra dail. Vac. Ratas. Jis paruošė ir muziejaus statutą. (jv).

Baisiai daug vaistų

Šiuo metu JAV-se naudojama apie 150,000 įvairiausių vaistų. Tai skelbia Cornell universiteto Medicinos kolegijos prof. dr. Walter Modell. Kasmet paleidžiama į rinką apie 14,000 naujų vaistų. Vien, pavyzdžiui, įvairių raminančių vaistų — "trank vilaizerių" — turima 45 įvairių rūšių. Žmonės nukenčia nuo vaistų antrinių poveikių. Vienoje ligoninėje rasta net 5 procentai ligonių, kurie ten pateko dėl neigiamos įtakos vaistų, kurie šiaip jau buvo leisti vartoti ir kurie buvo prirašyti geromis intencijomis.

Gorilų gyvenimas

Gorilos miega paroje apie 15 valandų ir dar penkias valandas praleidžia ėsdamos. Likusį laiką vaikšto, kaitinasi saulėje ir rengia sau guolį nakčiai. Šitokį tingų jų gyvenimą atrado Wisconsin universiteto zoologas George Schaller, pusantrų metų tyrinėjęs Afrikos gorilas.

VĖŽYS

(Atkelta iš 5 psl.)

ir nomenklatūros pagrindą. Vėžio celių formos tyrimas, daromas šviesos ir elektroniniais mikroskopais, duoda sampratą apie vėžio celių prigimtį. Vėžys, kaip ir pati gyvybė, prasideda iš pirmos vėžio celės. Bet pirma vėžio celė atsiranda iš žmogaus kūnines celės: betkuri kūninė celė tam tikra proga virsta vėžio cele. Kūninės celės virtimas vėžio cele yra visos vėžio problemos pagrindas. Žmogus, prieš susirgdamas vėžiu, kurį laiką gyvena priešvėžinę stadiją, kitaip pasakius, vėžys išsivysto tam tikromis stadijomis.

Vėžio celių formos tyrimas yra tik vienas vėžio problemos atidengimo kelias. Bet molekuliarinė vėžio celių sudėtis nuo žmogaus akių yra paslėpta.

Molekuliarinės vėžio celių prigimties ištyrimas yra biochemijos uždavinys. Be abejo, normali kūninė celė turi skirtingą cheminę sudėtį kaip vėžio celė. Chemikai ieško būdų sustabdyti vėžio celių atsiradimą ir plitimą. Cheminiai vėžio celių tyrimai turi ilgą praeitį. Vėžio celės turi kitą medžiagų apykaitą. Daug šviesos atskleidė vokiečių mokslininkas Otto Warburg. Be kitko Warburgas nustatė: vėžio celių kvėpavimas nėra normalus. Vėlyvesni tyrimai parodė, kad vėžio celių cheminiai pasikeitimai yra didesni ir komplikuotesni kaip Warburgas manė. Ne tik kvėpavimas, bet ir baltymų apykaita rodo didelių skirtumų. Gal būt vėžį sukelia nukleino rugščių pasikeitimas celėse. Vėžio celių chemizmo tyrimas vieną dieną pasibaigs laimėjimais. Kol kas vėžio grėsmė kabo ant kiekvieno galvos.

Daug operacijų

Kasdien JAV ligoninėse padaroma maždaug po 25,000 operacijų. Tai praneša žurnalas "Science Digest".

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. VIctory 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

PRospect 8-9051

RITA
GROŽIO SALIONAS
2607 West 51st Street
Chicago 32, Illinois

Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų dažymas.
Pirmadienį uždaryta. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirtadienį ir penktadienį pagal susitarimą.
Savin. **Rita Dobilaitienė**

CENTRAL PARCEL SERVICE
dabar turi skyrių
2618 WEST 63rd STREET
(Talman Ave. Kampas)
Tel.: WA 5-2466
Atvykite ir pasitarkite su administratorium
BALIU VITKUM
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 11:00—7:00; šeštadieniais 9:00—5:00.
PATOGI VIETA AUTOMOBILIAMS
Pagrindinis ofisas:
220 SOUTH STATE STREET
Tel.: WA 2-9354
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 9:00—5:00; šeštadieniais 9:00—3:00.
Vienodai puikus patarnavimas abiejuose ofisuose siunčiant siutinius į Lietuvą.

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc
LICENSED BY U.S.S.R.
BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, BOwling Green 9-6992
* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas **nieko nemoka.** * Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Šeštad ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540
631 West Girard Ave., PHILADELPHIA, PA. PO 9-4507
1409 W. Genesse St., SYRACUSE, N. Y. HArrison 2-5386
107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUnkirk 5-6550
1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUmboldt 6-2818
1028 Kenilworth Ave., CLEVELAND 13, OHIO, Tel. PRospect 1-0696
11601 Jos. Campau Ave., DETROIT 12, MICH. TOwnsend 8-0298
643-47 Albany Avenue HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164
46 Whitehead Avenue SOUTH RIVER, N. J. Tel. CLifford 7-6320
220 Worthington St., SPRINGFIELD, MASS. REpublic 2-7163
558 Hudson Avenue, ROCHESTER 5, N. Y. Tel. BAker 5-4210
1900 Fleet St. BALTIMORE 31, MD. DIckens 2-4240
126 Tilghman Street ALLENTOWN, PENNA. Tel. HE 5-0415
303 Grove Street JERSEY CITY, N. J. (Arti Hudson Tube) HE 5-6368
NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YArds 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)
Naujausio stiliaus batai visai šeimai
3335 South Halsted Street
Chicago, Illinois
Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvitadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

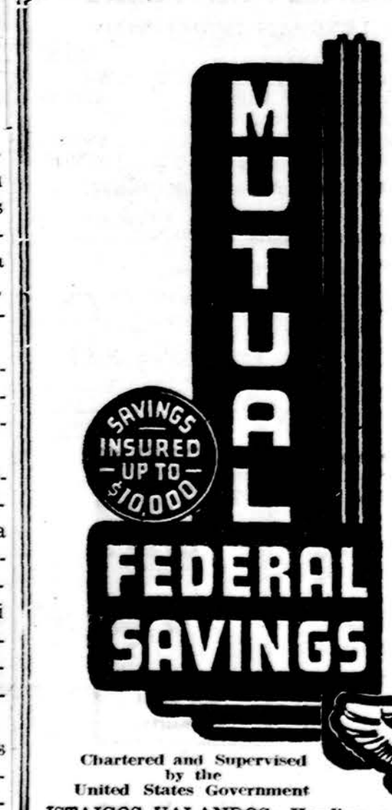

MUTUAL FEDERAL
BENDROVĖS REKORDAS...

- **Įsteigta Chicagoje 1905 metais.**
- **Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.**
- **Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.**
- **Pinigų taupymui nereikia važinėti: juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto išlaidas.**
- **Klijentų patogumui šalia Bendrovės įrengta didelė, patogi vieta mašinoms pastatyti.**

4 1/4% Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!

2202 W. CERMAK RD., CHICAGO 8, ILL
Phone VIrginia 7-7747
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Chartered and Supervised by the United States Government

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. popiet. Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vak. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. popiet. Trečiadieniais visai neatidaroma.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų.
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY Inc
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

LIETUVIŠKI FILMAI

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Sunki lietuviško filmo padėtis

Lietuviško filmo pradžia — 1909 metai. Per tuos 50 metų filmas buvo ir tebėra labai atsilikęs nuo kitų lietuvių tautos meninių sričių, nes į lietuvišką filmą kreiptas permažas dėmesys. Nepriklausomos Lietuvos laikais įvairiopai puoselėtos kitos meninės apraiškos, beveik visiškai užmirštant lietuvišką filmą. Nebuvo ruošiami aukšto lygmens filminiai specialistai, nebuvo platus masto skatinimų, filmas nebuvo dėstomas nei gimnazijose, nei universitetuose, visuomenė liko neparuošta ir tokia atsidurė užjūriuose ne tik ankstesnėse emigracijose, bet ir masiniame 1944 metų bėgime. Dabar sudarytį lietuviškas filmines tradicijas, neturint savo valstybės, jau sunku. Užuot talkinus, toji visuomenė (jos paskiri atskalūnai) net stengiasi trukdyti lietuviško filmo plėtotę.

Lietuviškų filmų padėtį teisingesnėn kryptin, jau kelinti metai, stengiasi pakreipti keli asmenys. Vienas jų gyvena New Haven, Conn., kiti Chicago, Illinois, kitas Los Angeles, Calif. Daugelis nutarimų padaroma laiškais. Bet vistiek lietuviška visuomenė jau pradėjo gauti naujų lietuviškų filmų ar filmukų. Jų gamybos stengiamasi nenutraukti. Žinome, čia yra nemaža trukumų, bet esamomis sąlygomis geriau sunku padaryti.

Neretai paklausiama, ar galėtume padaryti daugiau ir geresnių lietuviškų filmų. Taip, nors filmai reikalauja pašaliečiams sunkiai įsivaizduojamai daug laiko. Menkam dalykėliui reikia šimtų ar tūkstančių darbo, kūrybos valandų. Jas reikia išplėšti nuo poilsio, laisvalaikio. Bet pinigų, neturint atliekamo laiko, nesudaroma.

Norisi kreiptis į VLIKą, ALTą, Lietuvių Bendruomenės Kultūros fondą, būsimą Milijoninį fondą, Susivienijimą Lietuvių Amerikoje ir kitas lietuviškas organizacijas, prašant remti lietuviškų filmų gamybą!

Filminė medžiaga, jos išaiškinimas, kopijos, gamybinės priemonės yra labai brangios. Kiek didesnis filmas reikalingas nemažų pinigų. Visuomenė gal turėjo progos įsitikinti, kad tų asmenų paruošti filmai verti žiūrėjimo ir visiškai skiriasi nuo žaliai mėgėjiškų. Todėl ir drįstama prašyti talkos.

Ruošiami nauji lietuviški filmai

Dirbama prie kelių naujų lietuviškų filmų.

Yra numatyta ir tuoj būtų pradėta gaminti, tinkantys įvairiose valstybėse esančiam lietuvių jaunimui, gal keturių dalių lietuviški pradžiamoksliai filme: lietuviškoji abėcėlė filme, lietuviškoji matematika filme, lietuviškoji istorija filme, lietuviškoji geografija filme. Tokių filmų reikalai pernai buvo išdiskutuoti įvairių sričių kultūrininkų susirinkime Chicagoje, visuotinai pritarta. Filmai — abėcėlės būtų piešti, spalvuoti, garsiniai, linksmo pobūdžio. Deja, dėl pinigų stokos jie guli nejudinami.

Jaunimas gautų ir daugiau pieštinių filmų.

Visuomenei rengiama ir galėtų būti parengta įvairių kultūrinių filmų. Jų bent keletas.

Jaunime, studijuoki filmo meną!

Skatinkime lietuvišką jaunimą pagaliau apie filminės studijas. Gamintojės plačios, pareikalavimai dideli, darbai labai įdomus, atlyginimai geri, pasiekiantieji pačių aukštybių. Kas nežino, kad užsienio filmo žmonės gyvena turtingai, prabangiai, pagarbiai. Ir kiek daug naudos galima padaryti savajam kraštui!

Ačiū lietuviškai spaudai, rašančiai filminėmis temomis, nors pageidautina daugiau rašinių tuo reikalu, ne užsienietiškomis temomis. Su laiku ateis reikiamas dėmesys ir lietuviškam filmui, jo tematikai.

Taip po truputį, tikėkime, atsiras daugiau rašančių lietuviško filmo temomis, daugiau filmuotojų (ne sukėjų). Gautųsi gausesnė lietuviškų filmų pasiūla, būtų konkurencija. Visa tai labai puiku! Gal po kelerių ar keliolikos metų bus įvykdytas troškimas: lietuviai turės naują pramogų (gal ir mokslinimosi) rūšį — lietuviškus filmus. Jie papildys ar pakeis "pavargstančius" mūsų tautinius šokius, liaudies dainas, vaidinimus. Jų neišstums, tik papildys, paįvairins lietuviškas pramogas. Ir jie liks kaip mūsų dovana Lietuvai.

Paveikslas iš lietuviško filmo "Lietuva, Europos nugalėtoja". Matomas Lietuvos min. pirm. kun. V. Mironas, Kauno sporto stadione 1938 m. įteikias medalius Pasaulio Lietuvių Sporto olimpiados laimėtojams. Nuotrauka panaudota "Lietuvių Dienų" neseniai išleistame Alg. Gustaičio albume — knygoje "Lietuva, Europos nugalėtoja". Leidinys gaunamas ir "Drauge".

Turima dokumentinių nufilmavimų: apie Darių-Girėną, J. Sharkey — Žukauską, turima ištisi rinkiniai filmų iš Nepriklausomos Lietuvos, su mūsų kariuomenės paradais, iškilmėmis Vytauto Didžiojo garbei, jūros šventės ir kt. Ir apie Klaipėdos atvadavimą (bei praradimą). Ir kt. Vis tai žaliavos, reikalingos ilgo, kruopštaus darbo, nemažų pinigų prieš paleidžiant į ekraną.

Būtų labai naudinga paruošti Lietuvą reprezentuojantį filmą. Jis labai gerai tiktų ginti Lietuvos reikalams, rodyti svetimų valstybių diplomatams, užsieniečiams rašytojams, žurnalistams, tiktų rodyti Lietuvos skyrių parodose, televizijos stotyse. Galėtų būti nuomojamas universitetams, klubams. Bet kas finansuos?

Apgailestautina jaunų, gabių lietuvių atsidavimu vien užsieniečių filmams, leidimu, redagavimu anglų kalba žurnalo filminiems reikalams, gamiantiems naujoviškus filmus, bet iki šiol dar nei kiek netalkininkavusius lietuviškam filmui, jo reikalams. Lietuviškos minties filmais taip pat galima susilaukti ir kitataučių dėmesio, pripažinimo.

Norintieji talkinti lietuviškiems filmams gali rašyti šių eilučių autoriui: 1132 N. Hyperion Ave., Los Angeles 29, California.

Naujas išradimas

General Electric bendrovės mokslininkai ir inžinieriai baigia ištobulinti naują įrekordavimo būdą, kuris vadinamas — termoplastinis rekordavimas (su trumpintai — TPR). Elektroniniu spinduliu juostelėje išgraužiami mikroskopiniai įdubimai, kurie paskiau skaitomi optiniais - elektroniniais priemonėmis. Į juostelę galima įrašyti labai daug. Pvz. Britų enciklopedijos tomų (dvi pilnos serijos) sutelpa į juostelę, kuri yra tik Scotch tape juostelės didumo. Numatoma, kad tas išradimas gali būti panaudotas satelitais iššvalgant plotus iš oro, šiaip aviacijos žvalgyboje ir kitur.

Trumpiausių novelių antologija

Amerikiečiai — mėgėjai visokių keistenybių. Neseniai iš spaudos išėjo knyga trumpiausių novelių, pavadinta: "The World's Shortest Stories: An Anthology". Surėdagavo R. G. Hubler, išleido Duell, Slon & Pearce New Yorke, kaina $4,50, pusl. 268.

Pašto dėžutė, kurią Howard Schmidt pasidarė prie savo namų Aldene, N. Y. Įtaisas yra 6 pėdų. Schmidt yra metalo įmonės darbininkas.

Plaukiojanti kolegija

Amerikiečiai organizuoja plaukiojančią kolegiją 487 pėdų ilgumo laive, kuris su 525 studentais 1962 metais iš Los Angeles išplauks aplink pasaulį. Kartu plauks ir arti 40 dėstytojų, kurie kasdien laive turės reguliarias paskaitas, o pasiekus numatytus uostus studentai lankys vietos mokslines įstaigas, universitetus ir atliks numatytas studijas lankomame mieste. Tą plaukiančioji mokykla bus pavadinta "Septynių Jūrų universitetas". Kiekvieną semestrą studentai išeis pilną kursą su 15 kreditų. Studentų mokestis su išlaikymu metams $2,500 — $3,500. Tam reikalui išnuomuotas laivas "SS Jerusalem".

Staigus stumtelėjimas gali būti kaip smūgis į galvą

Staigus stumtelėjimas, kad galvą atmetama į užpakalį, priekį ar šoną, kas būna žmogui, kai mašina trenkia į kitą mašiną, gali būti taip pat pavojingas, kaip ir smūgis į galvą — gali atsirasti tokie patys smegenų sutrikimai. Tai tvirtina Minnesotos Medicinos mokyklos ir ligonių gydytojai dr. F. Torres ir dr. S. K. Shapiro. Tai jie praneša ištyrę 45 vienaip ir 45 kitaip nukentėjusius žmones ir atradę beveik vienodą sužalojimų kiekį.

Ukrainiečių kolegija

Vienintelė ukrainiečių moterų kolegija JAV-se veikia Philadelphijoje, Pa. Ji nuo rudens jau bus naujuose rūmuose, kurie kainuoja $1.000,000. Kolegijai vadovauja seserys bazilionės. Ją lanko 300 studenčių. Šalia bendro akademinio kurso, joje yra sustiprinti komercijos mokslai. Jos vardas Manor Junior College. Ji įsikūrusi Fox Chase priemiestyje.

Riebuilės mažiau aktyvios

Dr. A. M. Cirico ir dr. A. J. Stunkard, pravedė tyrimus Pennsylvanijos universitete Medicinos mokykloje, įsitikino, kad riebuilės moterys dar mažiau aktyvios ir dar lengviau viską ima negu riebuiliai vyrai. Riebios moterys ir riebūs vyrai rasti mažiau aktyvūs negu normalaus svorio moterys ir vyrai.

Rastas senovės majų kapas

Majų kultūros laikotarpio kapas iš 457 po Kristaus, rastas Guatemaloje, prie Tikal miesto. Atrado Pennsylvanijos universiteto mokslininkai. Kape — nekanos palaidoto vyro ir dviejų vaikų. Vyras susuptas į drabužius, jo rankos ir kojos sukryžiuotos prie krūtinės, bet be galvos. Spėjama, kad laidojamasis buvo svarbus žmogus ir jo galvą - kaukuolę norėta pasilaikyti. Aiški laidojimo data nustatyta iš majų kalendorinių ženklų.

Rasta bakterija, sukelianti "atletų koją"

Gydytojams pavyko išskirti ir atpažinti bakteriją, kuri sukelia kojų tarpupirščių prašutimą, kas Amerikoje vadinama "atleto koja" (basi bendrose prausyklose vaikščiodami atletai ja dažniau užsikrėsdavo). Anksčiau buvo manyta, kad tą negerovę sukelia grybelis (fungus), tačiau dabar nustatyta, kad tai bakterija, kuri duodasi naikinama kaikuriais antibiotikais. Tai atrado Miami, Fla., daktarai: Imrich Sarkany, David Taplin ir Harvey Blank.

Didi parama universitetui

Notre Dame universitetas atominių studijų plėtimui gavo didžiausią iki šiol paramą iš Atominės Energijos komisijos — net $479.653. Iš viso Atom. Energijos komisija šiam garsiam universitetui atominėms studijoms jau yra paskyrusi $3,000,000. Šiame universitete profesoriauja ir mūsų prof. St. Kolupaila.

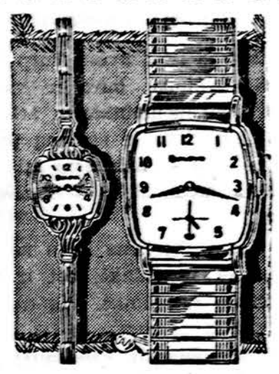

Vasarą kainos specialiai nupigintos laikrodėlių, deimantų, auksinių daiktų, gintarų

7 akmenėlių laikrodėliai .. $5.00
17 akmenų BENRUS, patys užsisuka, automatiški .. $19.75
17 akm. 14 k. aukso, vyriški ir moteriški, nupiginti .. $37.50
Deimantiniai žiedai, vertės $100.00, už $50.00
Kliperiai plaukams kirpti po $4.50
Deimantiniai rieztukai stiklui pjauti po $3.75
Hi-Fi Phonografai $29.00
Stereophonic Phonografai, kabinetiniai, po $79.00
Lietuviški rekordai, Blanketai, Kaldros, Indai, Servizų setai.

BUDRIK FURNITURE
3241 So. Halsted St.
Tel. CAlumet 5-7237

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9 val. Sekmadieniais 11—5.

Budriko radio programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. — 2 v. iki 2:30 val. po pietų.

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

EDVARDAS SAUNORIS — GĖLININKAS
Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilmėms. Parūpina gėles ne tik laidotuvėms, bet ir gėles sodinti ir puošti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON'
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

1909 1961
Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE!
4 1/4 % Turtas $80,000,000.00
Atsargos Fondas $7,500,000.00
Dividendas mokamas visoms santaupoms
Justin Mackiewich, Chairman of the Board
Justin Mackiewich, Jr., President
FREE PARKING
STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141
VALANDOS: Kasdien įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

JOHN W. PACHANKIS MONUMENTS
C. VITKAUSKAS-VITKUS
6819-21 So. Western Ave. — All Phones GR 6-3745
GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS
— o —
Lietuviai savininkai
Atdara kasdien ir sekmad. nuo 9 v. ryto iki 5 val. popiet
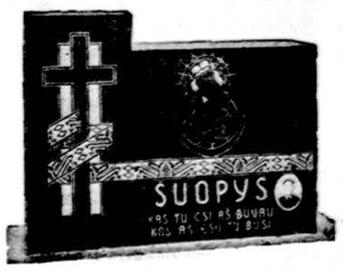

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Associacijos Nariai
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
PETRAS P. GURSKIS
659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
VANCE FUNERAL HOME
1424 S. 50th AVENUE Tel. OL 2-5245 arba TO 3-9687

Skaitykite ir platinkite dienraštį "Draugą"

Pasinaudokite "Draugo" Classified skyriumi

Moterų GYVENIMAS

Redaguoja ST. SEMĖNIENĖ, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. CLiffside 4-5665; VI 7-0618

Nutilusi muzikės širdis

Dešimtmetis nuo a. a. muzikės Zentos Strolienės mirties

ST. VANAGAITĖ - PETERSONIENĖ, Chicago, Ill.

Kam teko arčiau pažinti a. a. Zentą Strolienę, tas, ir 10-čiai metų praslinkus nuo jos mirties, mini ją su didele pagarba ir meile. Tų žmonių tarpe yra šių eilučių autorė.

Biržietės jaunystė

Zenta Grubaitė - Strolienė, muziko Juozo Strolios žmona, gimė 1902 m. Toliūnuose, Biržų apskr. Vaikystė bėgo gražioje Biržų žemelėje, kuri yra davusi mūsų tautai ir muzikų, ir poetų. Jau paaugusi mergytė, Zentutė Didįjį karą praleido Rusijoje, Saratove. Saratovo konservatorijoj mokėsi dainavimo pas profesorę Parčevskają. 1920 m. buvo priimta į Saratovo operą. Rengėsi dainuoti Angelą Rubinsteino "Demono" operoje, tačiau atsirado galimybė grįžti į tėvynę, tad, viską palikusi, grįžo Lietuvon.

Vėliau išlaikė konkursinius egzaminus į Klaipėdos Muzikos mokyklą ir čia mokėsi dainavimo pas Jazevskaitę, Volkovą, Čerkavskają. 1930 m. baigė Klaipėdos Muzikos mokyklą, dainavimo klasę. Dainavo mezzo-sopranu.

Vėliau buvo Kauno radiofono nuolatinė bendradarbė. Klaipėdoje ir Šiauliuose ruošė muzikos vakarus, giedojo įvairių bažnytinių suvažiavimų metu, vaidino. Tremtyje, Vokietijoje, dainavo lietuvių ir vokiečių publikai: Uchtėje, Bad Rehburge, Schoeningene. Net pati būdama ligonė Westerstedės ligoninėje davė savo likimo draugams koncertą.

Turėjo savo muzikos studiją Uchtėje, Wehnene. (Čia ir teko man ją pažinti). Pamenu, Wehneno stovykloje sirgdama, lazdele pasiramstydama, vaikščiojo nuo kėdės iki pianino: ruošė mokinius Vasario 16 d. minėjimo programai.

Zenta buvo labai gabi ir veržli. Mokėjo lietuvių, rusų, vokiečių, rodos, ir lenkų kalbas. Stovykloje stropiai mokėsi anglų kalbos.

Sirgo kaulų vėžiu ir mirė 1951 m. liepos 1.

Psichologiškai auklėjusi sūnus

Ištekėjusi už kompozitoriaus Juozo Strolios susilaukė trijų sūnų: Vytauto, Fausto ir Herkulio. Kaip ir kiekviena motina, labai mylėjo savo vaikus, bet aš stebėjau jos sugebėjimą auklėti berniukus. Vienu metu Wehneno stovykloje jos dvylikmetis Herkulis buvo parapijos vargonininkas. Rimtas ir daug žadantis smuikininkas. Bet jis, kaip vaikas, kažką tai padarė. Mama nerėkė ant jo, nebarė bet apeliavo į jo vyrišką ambiciją:

— Herkuli, tu klebono dešinioji ranka, pirmas po klebono parapijoj. Kaip tu galėjai šitaip pasielgti?

Atmenu, sublizgėjo ašarotos ir ryžtingos Herkulio akys ir jis taip pat ramiai, kaip ir mama, atsakė:

— Mamyte, aš klebonui gėdos nedarysiu, daugiau to nebus.

Pasakojo ji man, kad laukusi antrojo kūdikio — mergytės. "Stengiuosi būti laukimo metu labai švelni, gerutė, kad mano mergytė būtų gerutė ir švelni. Ir sulaukiau... Faustelio. Tai mano mergytė: švelnus, jautrus, labai prie manęs prisirišęs".

Ruošėsi amžinybėn, lyg atostogom

Zenta Strolienė ne tik mylėjo savo gimtą kraštą Lietuvą, brangino tautinius lietuvių rūbus, audinius, gintarą, bet buvo ir nepaprastai religinga. Karo metu jos vyriausias sūnus Vytukas buvo kurį laiką ar vokiečių kariuomenės žinioj ar paimtas apkasus kasti, o Strolių šeima, pabėgusi iš Dresdeno, laikinai sustojo kokiam tai miestely. Ir pasakojo ji man: "Nueinu į menką ir apleistą vieną katalikų bažnytėlę, ir ten kuone balsu šaukiau Dieve, grąžink man Vytelį. Ir tikiu — įvyko stebuklas: už poros dienų netikėtai jis atsirado".

Zenta Strolienė

Vėžio skausmų kankinama

Sunkių vėžio ligos skausmų kamuojama, kantriai nešė paskirtą dalią. Nesiskundė, nedejavo, kiekvieną lankytoją pasitikdavo su šypsena, siekdavo nuo savo staliuko prie lovos kokį skanėstą pavaišinti svečią. Visuomet su dailia šukuosena, kosmetika, švarumu kvepianti ligone. Žinojo kuo serga, kas laukia ir tam ramiai ruošėsi. Kai skausmai nurimdavo mezgė savo vyrui, kurį labai mylėjo ir suprato, ir sūnums megztukus ar šalikus... po paskutinį atminimą.

— Kad tik suspėčiau ir kad Vytuko sulaukčiau. (Vytautas turėjo atvažiuoti į Vokietiją kaip Amerikos kareivis, jis buvo anksčiau išemigravęs). Deja, Vytautas nesuspėjo.

— Mano Herkuliui dar labai reikia mamos, bet paliksiu ji Dievui ir Juozui globoti.

Jautėsi lyg savo pačios laidotuvėse

Kai pasidarė silpna, nebepajėgė rašyti, Faustui pavedė atsakyti į laiškus, kam ir kaip padėkoti už siuntinius. Man buvo pavesta sutvarkyti tautinių rūbų reikalus: kieno tai prašoma siuntė į JAV tautinius rūbus.

Ir kai jau jautė, kad paskutinės dienelės slenka, ruošėsi išvažiuoti į Schoeningeną prie Brauschweigo pas mamą ir seseris... numirti.

Įnešė ją, atmenu, į automobilį, žmonės susirinko, apkaišė automobilį gėlėmis, apvainikavo, dar gėlių puokštę į rankas padavė. Ji ramiai šypsodama visus atsisveikino, o aš arčiau stovėdama nugirdau: — Kaip gražu matyti savo laidotuves.

Po savaitės mirė.

Gyvenimo menininkė

Buvau laidotuvėse. Tarp daugelio vainikų buvo ir vienos vokiečių dainininkės ar artistės iš katpėdėlių ir samanų padaryta lyra su auksinėm raidėm: "Nuo menininkės — menininkei".

Zenta Strolienė buvo ne tik muzikė - menininkė, bet ir gyvenimo menininkė. Tik didelės dvasinės stiprybės ir tik labai tikintis žmogus gali mirtį pasitikti kaip viešnią. Čia, manau, yra pats didžiausias menas.

Čia šią žemės kelionę tęsti liko jos mylimas vyras, trys sūnūs — visi muzikai.

Ir tikiu, Mano Miela, kad
"Girdi jau Motina,
harmoniją stebuklingą,
Kurios sugauti čia stengiesi
iškreiptą toną.
Ir grožį jau matai už viską
čia gražesnį:
Už Alpių ežerus, už veikalus
artistų..."

kuri tiek daug širdies įdėjo organizuodama Pabaltiečių Trio. Plaučių vėžiu sirgdama, Amalija visdėlto dainavo iki paskutinės dienos, nenustodama vilties ir noro gyventi. Ji daug pasitarnavo savo tautai ir taip pat trims Pabaltijo tautoms. Per jos laidotuves susirinko visų trijų minėtų tautų atstovai. Ani ta Navickaitė pagiedojo Schuberto "Ave Maria", o estė Meeta Sepp — Malotte "Tėve mūsų".

Vėlionė labai mėgo gėles. Prie savo namų ji nuosavomis rankomis puikiai apžiūrėdavo gražų darželį. Jos garbei ir atminimui atsilankusieji papuošė ją vainikais ir puokštėmis ir ji skendėjo tarp daugybės gėlių. Paliko vienintelė jos sesuo Tekla ir liūdintis išardytas Pabaltijo Trio.

J. Narūnė

MIRĖ LATVAITĖ — PABALTIJO TREJUKĖS DAINININKĖ

Trys mergaitės nuo Baltijos krantų susitiko netikėtai žavingos Floridos gamtoje. Tai buvo: a. a. Amalija Petersone (latvė), Anita Navickaitė (lietuvaitė) ir Meeta Sepp (estė), kurios sudarė vadinamą "Baltic Trio", savo dainomis reprezentuodamos tris Baltijos tautas.

Tekla Petersone velionės sesuo, kaip akompaniatorė, taip pat dalyvaudavo viešuose koncertuose, Miami suruoštuose. Jų pasirodymai buvo populiarūs ir susilaukė kvietimų į Bostoną, New Yorką, Torontą, Waterbury ir Tampą. Tačiau, deja, niekuomet neteko išvykti ir sudėrinti keturių dalyvių laisvo laiko, nes visos dirbo.

Amalija Petersone

Amalija Petersone buvo nepamainoma dalyvė visuose lietuvių parengimuose: Vasario 16-tosios ir Birželio 15, aukštu, kristalo švarumo sopranu, išdainuodavo lietuviškas dainas.

Jos simpatingas būdas, kuklus ir malonus mėlynų akių žvilgsnis liks ilgai atmintyje tų, kurie jai karštai plodavo už gražiai skambėjusias dainas lietuvių kalba, taip pat estų kalba. Visos trejetuko dalyvės dėjo daug pastangų išmokti, gerai buvo susidainavusios ir labai gražiai sugyvenusios.

Mirtis išplėšė Amaliją iš dainininkų tarpo. Tą nepapildomą nuostolį ir didelį skausmą ypač atjautė Anita Navickaitė-Karns, kuri tiek daug širdies įdėjo organizuodama Pabaltiečių Trio.

Vaikai iš mažens pratinami palaikyti švarą lietuviškame vaikų židinėlyje Chicagoje. Rūta ir Alvydas Juodvalkiai ir Emilija Pakštaitė, 4-5 m. amž. Židinėliui vadovauja M. Varnienė.

Kabantieji auskarai

Moterų pasaulyje didelis susidomėjimas kabančiais ilgais auskarais. Trumpos šukuosenos, parodančios ausis, iššaukė šią madą. Rudenį kabantieji auskarai bus dėvimi ne tik vakare, bet ir dienos metu.

Vitaminų išlaikymas

Kopūstai vitaminą C išlaiko per žiemą geriau negu kurios kitos lapuočių daržovės. Juo žalesni lapai, juo daugiau juose vitamino C. Dėlto mažesnės galvos turi savyje daugiau vitaminų, negu didžiosios galvos, nes jos turi didesnę proporciją žalių lapų.

M. Varnienės lietuviško vaikų židinėlio Chicagoje lankytojai: Irena Norušytė, Alvydas Juodvalkis, Rūta Juodvalkytė su auklėtoja D. Petrutyte.

Marija Aukštaitė

GYVIEJI VANDENYS

Iš Tavo šaltinių aš tik galiu semti
Vandenį gyvybės, Viešpatie, gerasis...
Iš Tavo šaltinių atiteka meilė —
Mano sielai vynas,
Mano sausrai rasos,
Mano protui dailė,
Mano širdžiai posmai —
Pulsuot ir gyventi.

ĮPAREIGOJATE

Atitekate jūs, Vandenys,
Į mane, bangų kaskadomis,
Maldų šniokštimo lyrom...
Užliejate lašų ražančiais,
Purslų baltais žiedais...
Įpareigojate šešėlį mano
Jungtis į jūsų bangas nemarias,
Į jūsų lyras adoruojančias,
Į lašų rožančius ir purslų žiedus,
Kad kiltų garbė Vienam —
Visagaliui Dievui.

Vyrai redaguoja... madų žurnalą

Kas gali atsitikti, kai kolegijos studentai, vyrai perimą redagavimą moterų madų žurnalo?

Tai gali būti chaosiška. Harvardo universiteto humoro žurnalo "The Lampoon" redaktoriai atvaizdavo parodiją, kaip būtų redaguojamas moterų žurnalas "Mademoiselle".

Mados, kelionės aprašymai, net skelbimai paliesti humoristinės rankos. Įvestas skyrius: "Mados, kurias vilkėčiau, tik negyva būdama", patarimai ką daryti "dėl tų nuolatiniai rodomų kelių", kurių nepridengia trumpi sijonėliai, rinkinys "dantų pastos poezijos" ir kelionės aprašymas: "Aš įsimylėjau žvalią, žavią Bosnia - Herzegovina".

"Mademoiselle" vyr. redaktorė Betsy Talbot Blackwell paaiškino spaudai, kad Harvardo vyrams buvo duotos laisvos rankos suredaguoti vieną minimo žurnalo numerį — liepos mėn. Ir jie viską apvertė aukštyn kojom, redaguodami be jokios pagarbos ir su parodija".

Geradarė

Alhambra mieste, Californijoje, vyresnio amžiaus moteris kur tik pamačiusi pastatytą automobilį su neįmestu pinigėliu į tam tiklui įtaisytą prietaisą, vad. "parking meter", pati įmesdavo, kad mašinų savininkai nebūtų nubausti. Paklausta korespondentų, atsakė: "Tai tik mažytė malonė, kuri, nemaniau, kad būtų atkreipusi kieno nors dėmesį. Tai labai lengvas būdas padaryti ką nors gero."

Grupė draugų, pažįstamų, giminių ir bendraminčių susirinko pasveikinti žinomą istorikę Oną Krikščiūnienę jos vardadienyje. Iš kairės: dukraitė Daiva Karužaitė, sesuo Emilija Petrauskaitė, Aldona Gimbutaitė-Grinienė iš Bostono, Garmienė ir sesuo J. Graužinienė.

Mums linksma ir gera praleisti dieną M. Varnienės židinėlyje Chicagoje. Čia mes smagiai dirbame, lietuviškai kalbame ir linksmai žaidžiame. Aida Kuršiutė (žiūri) ir Ramūnė Maciejauskaitė (šoka), abi 3 m. amž.

Širdies sutrikimų priežastys

Amerikiečiai yra linkę manyti, kad širdies ir kraujo indų sutrikimų svarbi priežastis gali būti dieta — pergausus cholesterolio kiekis. Rusų medikai chroniško aukšto kraujo spaudimo priežastį linkę rasti emocinėse įtampose. John Hopkins universiteto profesorius dr. Gantt skelbia, jog jo tyrinėjimai paremia mintį, kad emocinis įtempimas esanti vyriausia priežastis, kodėl kraujo indai sustorėja, veikiant cholesterolio nuosėdoms.

Moderni. oji kinų beletristika

Iš spaudos išėjo studija apie naująją kinų beletristiką: "A History of Modern Chinese Fiction". Parašė kinas C. T. Hsia, dabar dėstąs valstybinio universiteto kolegijoje Potsdame, N. Y. Knyga apima 1917—1957 metų kinų dailiąją prozą, turi 662 pusl., kainuoja $7.50. Išleido Yale universitetas.

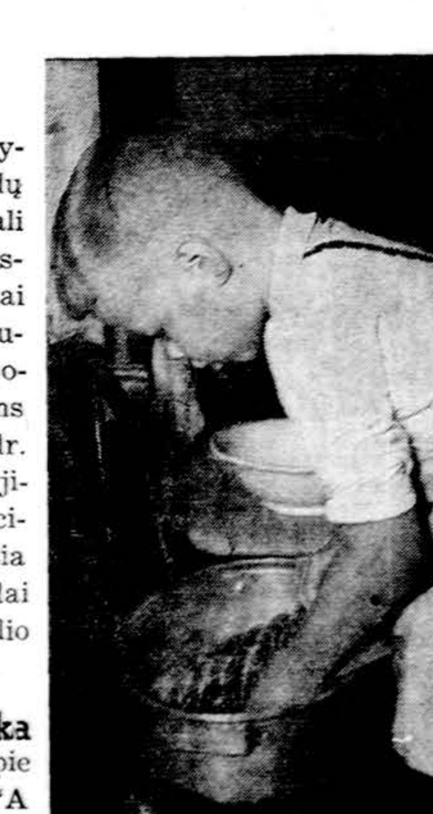

Lietuviškame M. Varnienės vaikų židinėlyje Chicagoje vaikai mokosi ne tik lietuviškai skaityti bei rašyti, bet ir namų ruošos darbų. Matomas Svajūnas Juknevičius, 7 m. amž.

Foto Vl. Juknevičiaus

Kilmonytė pasirašė kontraktą

Hedda Hopper, Hollywoodo korespondentė, turinti savo kasdieninį skyrių "Chicago Tribune" moterų skyriuje, rašo, kad Frank Sinatra pasiūlė pasirašyti kontraktą 7-iems metams kino aktorei Rūtai Lee — Kilmonytei, ką ji ir padarė. Rūta dirbo jau su juo kiek anksčiau, statant filmą "Soldiers Three".

Trūksta moterų

Keturi šimtai viengungių iš Frattoli, Italijos, paskelbė, kad jie ieškosi sau žmonų, nes visos apylinkės mergaitės išvyksta iš čia kitur. Jie pridėjo:

"Mes norime moterų su pasogomis arba užsidirbančių sau pinigo. Bet jei jos neturi turto, tai turi būti gražios ir doros".

Ona Krikščiūnienė, pedagogė ir visuomenininkė, dėstanti istoriją Chicagos Aukšt. Lituanist. mokykloje, Balfo 186 skyriaus pirmininkė Chicagoje, nutraukta savo Vardo Dienoje, kurią neseniai atšventė.

Batai bet kuriai kojai

Italų batų išdirbėjai pagamino batus, kurie gali būti dėvimi ant bet kurios kojos.

Fontana seserys Romoje išstatė naujuosius batus parodai ir jie bus dėvimi 1961-62 metų sezone.

Batai parodoje buvo daugiausia kasdieniniai, su apskritais arba keturkampiais batų galais ir kulniu 1 colio aukščio.